

Koalitsioonilepe 2025-2027

Eesti Reformierakond ja Erakond Eesti 200 sõlmisid 24. märtsil 2025. aastal Toompea lossi valges saalis koalitsioonileppe ehk valitsusliidu programmi aastateks 2025-2027. Leppele kirjutasid alla Riigikogu liikmed mõlemast erakonnast.

Koalitsioonilepe koosneb erakondade poolt sõlmitud [aluslepingust](#) ja volikogude poolt heaks kiidetud valdkondade plaanidest.

Eesti 200 ja Reformierakond jagavad visiooni tugevamast, jõukamast ja turvalisemast Eestist, kus vabadus, vaba eneseteostus, heaolu ja õiglus on tagatud iga inimese jaoks.

Liberaalne ja parempoolne valitsus usaldab oma inimesi ja ettevõtteid ning annab neile suurema vastutuse. Meie riik peab olema innovatiivne, lihtne, kiire ja tõhus, et riik töötaks kodanike ja ettevõtete kasuks, mitte nende vastu. Riik, kus soositakse ettevõtlust ja inimeste ettevõtlikkust, kus saab lihtsasti katsetada uusi lahendusi ja teha investeeringuid.

Meie sihiks on ehitada koos Eesti, mis on üks kõige turvalisemaid riike Euroopas. Eesti, mille kaitsevõime ja kaitsetahe peletab iga agressori ja kus vabad kodanikud saavad ja tahavad panustada riigi arendamisse ja kaitsmisse.

Eesti, kus hoolime oma elukeskkonnast, kasutame loodusvarasid ja ressursse vastutustundlikult ja ettevõtetele uusi võimalusi luues. Eesti, kus on maailma parim haridus ja kvaliteetne tervishoid. Eesti, kus peame tähtsaks vaba meediat, kodanikuvabadusi ja kus arendame ja hoiame oma kultuuri ja keelt.

Uute riigieelarveliste kohustuste võtmisel lähtume vastutustundlikkuse põhimõttest, otsused langetame kaalutletult ning tuginame riigi eelarvelisele võimetele vastavalt. Lõplikud otsused teeb valitsus riigi eelarvestrateegia koostamise raames.

Valdkonnad

LAI RIIGIKAITSE.....	3
RIIGIKAITSE	4
SISEJULGEOLEK JA –TURVALISUS	7
HARIDUS JA TEADUS.....	9
Alusharidus.....	9
Üld- ja kutseharidus	10
Kõrgharidus ja teadus	12
Keelepoliitika	14
Noortepoliitika.....	14
ENERGEETIKA JA KESKKOND.....	16
Energiajulgeolek	16
Loodusvarad.....	17
Kliima, looduskaitse, metsandus	17
ÕIGUS- JA DIGIRIIK	19
Digiriik	19
Õigusriik.....	21
KULTUUR, LÕIMUMINE JA SPORT	24
MAJANDUS	27
Stabiilne ja konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond.....	27
Teaduspõhine majandus ja innovatsioon.....	28
Planeeringud ja maakasutus.....	29
Tööjõupoliitika	30
REGIONAALARENG, PÕLLUMAJANDUS JA TOIDUTOOTMINE	31
RIIGIRAHANDUS.....	34
TARISTU	36
TERVISHOID, PEREPOLIITIKA JA SOTSIAALNE HEAOLU	39
Tervishoid	39
Perepoliitika.....	41
Sotsiaalne heaolu.....	42
VÄLISPOLIITIKA	43
KAASATUD PARTNERID	45

Lai riigikaitse

Koalitsiooni eesmärk on tõsta Eesti inimeste teadlikkust, mida teha erinevate kriiside korral ja millised on iga inimese võimalused vajadusel tegutsemiseks. Eesti julgeolek algab meist endist, sealhulgas iga inimese tegevusest ja valmisolekust. Riik on toetav partner. Eesti julgeoleku ja kriisikindluse tagamiseks on valdkondade üleselt vaja tagada muudatused õigusruumis, olemasolevate võimete säilitamine ning võimelünkade täitmine. Laiapindse riigikaitse lahutamatuks osaks on nii inimeste teadlikkus ohu korral tegutsemisest kui ka riigi valmisolek hoida ära ohte nii füüsilises kui digimaailmas ja vajadusel neid otsustavalt ning kiirelt lahendada.

1. *Korrastame õigusruumi, säilitame olemasolevad võimed ning täidame võimelüngad, et tagada valdkondade üleselt julgeolek ja kriisikindlus.*

Tegevus	Tähtaeg
1. Vastavalt julgeolekuolukorrale uuendame Eesti julgeolekupoliitika aluseid.	IV kv 2025
2. Kriisideks valmistumise ning nende lahendamise parandamiseks riigis võtame vastu tsiviilkriisi- ning riigikaitseaduse.	IV kv 2025
3. Kriisideks valmisoleku suurendamiseks viime ellu laia riigikaitse ja laia julgeoleku investeringute programmi 2025–2027 ja koostame jätkukava, mis hõlmab laia riigikaitse (sisejulgeolek, ühiskonna sidusus, riigi kerksus, õiguse mõistmine, majandusjulgeolek, elutähtsad teenused, rahvusvaheline tegevus, tervishoid, sotsiaalvaldkond) olemasolevate võimete säilitamist, toimepidevuse tugevdamist ning eelkõige riigikaitseks vajalike võimelünkade täitmist.	IV kv 2025
4. Muutunud julgeolekuoluhetkedest lähtuvalt vaatame üle elutähtsate teenuste osutajate kriitilise taristu kaitsmise rollid ja vastutused.	IV kv 2025
5. Loomes rollisalguse rahvusvahelise mittesõjalise abi vastuvõtmiseks ulatuslikus kriisis ja sõjalise kaitse olukorras.	II kv 2026
6. Kaitseme Eesti inforuumi koostöös kodanikuühiskonna ja ajakirjandusega. Tugevdame ühiskonna psühholoogilist kaitset ja reageerimisvõimet sihipärase mõjutustegevuse, valeinfo ja vaenulike narratiivide suhtes, sh veebis levitatav info. Arendame koolituste ja õppuste kaudu riigi strateegilist kommunikatsiooni, kaasates sellesse ka Kaitseväge- ning küberreservi ja Kaitseliidu.	IV kv 2025
7. Rajame Patareisse kommunismi ja imperialismi kuritegude teadmuskeskuse.	II kv 2026
8. Valeinfo (desinformatsiooni) vastu võitlemiseks ning selle leviku tõkestamiseks peame oluliseks jätkuvalt toetada Eesti sõltumatuid meediaväljaandeid ja vabäühendusi.	III kv 2025
9. Eestikeelsuse ja eestimeelsuse hoidmiseks ning tugevdamiseks toetame Ida-Virumaal toimuvaid kultuurisündmusi.	III kv 2025
10. Lahendame vastuolu mittesõjaliste asutuste ja kaitseväge reserviarvestuse vahel.	I kv 2027

Riigikaitse

Eesti riigikaitse eesmärk on sõjalise konflikti ärahoidmine iseseisvalt ja kollektiivselt, koos NATO ja Euroopa Liidu liitlastega ning teiste partneritega.

Venemaa on reaalne, otsene ja pikaajaline oht Euroopale. Eesti peab koos liitlastega olema piisavalt tugev, heidutamaks Venemaad, ning vajaduse korral tagasi lööma igasuguse rünnaku. Selleks loome tugevaid sõjalisi ja mittesõjalisi võimeid, millega rünnakuoht ära hoida. Kui see pole võimalik, loome võime Eesti tõhusaks kaitsmiseks, et vastata agressioonile ja hübriidrünnakutele kohe, täpselt, proportsionaalselt ja jõuliselt. Eesti kaitseb oma rahvast ja maad alati ja igal juhul.

Eesti riigikaitsele annavad jõu rahva kaitsetahe, kvalifitseeritud kaitseväelased ning tehnoloogiliselt arenenud Kaitsevägi ja liitlased. Eesti viib ellu NATO uutes kaitseplaanides ning väevõime-eesmärkides kokkulepitu. Relvastus, laskemoon ja muu sõjamaterjal on Eesti kaitsevõime oluline osa, ent sama tähtsad on ka riigikaitjad, sealhulgas piisav ja kvalifitseeritud koosseis, eelhoiatust ja luure, logistika ning teised arendatavad võimed.

Väevõime-eesmärkide saavutamiseks tagame sõjalise riigikaitse rahastuse vähemalt 5% SKT-st, väärtustame ja motiveerime riigikaitsejaid, arendame olemasolevaid ja loome uusi võimeid, tugevdame liitlassuhteid ja liitlaste kohalolekut. Hoiame sõjalise riigikaitse hangeteks ja investeringuteks mõeldud vahendid vähemalt 50% tasemel kaitsevaldkonna eelarvest. Lihtsustame ja kiirendame riigikaitse arenduste jaoks vajalikke hangete, planeeringute ja tegevuslubade menetlusi. Kaitsetööstus hakkab olema Eesti majanduse üks olulisemaid kasvuvaldkondi.

2. Väärtustame ja motiveerime riigikaitsejaid ning tugevdame kaitsetaht

11. Riigikaitsejate moraalse, professionaalse ja materiaalse motiveerituse jaoks rakendame meetmed tegevvälaste karjääri ja pikaajalise teenistuse väärtustamiseks, luues ka tegevvälaste karjäärimudeli.	I kv 2026
12. Parandades väljaõppe kvaliteeti ja valmisolekut, uuendame ajateenistust ning viime ajateenijatele ja reservvälastele makstavad toetused ja tasud vastavusse elukalliduse tõusuga.	IV kv 2026
13. Soovime suurendada reservvälaste osalust õppekogunemistel ja sõlmime selleks tööandjatega hea tahte kokkuleppe.	III kv 2025
14. Tegevvälastest allohvitseride ja ohvitseride juurdekasvu tagamiseks suurendame vastuvõttu Kaitseväge Akadeemiasse.	III kv 2025
15. Tagame riigikaitseõpetuse raames kõigile noortele võimaluse osaleda välilaagris.	III kv 2026
16. Lisame riigikaitseõpetuse ainekavasse drooniõppe ja käivitame selleks projekti „Igale riigikaitseõpetust andvale koolile oma droonikomplektid!“.	III kv 2026
17. Soodustame naiste vabatahtlikku ajateenistusse astumist ning analüüsime võimalusi nende osakaalu suurendamiseks Kaitseväes. Suurendame Kaitseleidi Kodutütarde rahastamist.	I kv 2026
18. Vajame terviklikku tugiprogrammi vaimse tervise toetamiseks, selleks uuendame Kaitseväge ja Kaitseleidi veteranipoliitikat. Analüüsime võimalusi veteranistaatuse laiendamiseks.	I kv 2026
19. Julgeoleku ja kindlustunde tagamiseks loome Kaitseväge alalise kohaloleku Narva.	2028. a

3. Investeering riigikaitsele vähemalt 5% SKP-st, millega arendame olemasolevaid ja loome uusi kaitsevõimeid

20. Arendamiseks sõjaliseks riigikaitseks vajalikke võimeid kooskõlas Kaitseväge ja NATO väevõime-eesmärkidega, algatame kaitseinvesteeringute lisaprogrammi (KILP).	II kvartal 2025
21. Viime vajalikud hanked ja arendused ellu viivitusega, keskendudes eelkõige järgmistele prioriteetidele:	II kv 2025 - IV kv 2029

Maavägi

- Relvastuse, sealhulgas süvatule, kaudtule ning muu varustuse soetamine
- Elektroonilise sõjapidamise võimete arendamine
- Pioneerivõime arendamine
- Balti Kaitsevööndi Eesti lõigu rajamine

Õhuvägi

- Lühimaa õhutõrje tugevdamine
- Keskmaa õhutõrje laiendamine
- Pikamaa õhutõrje, sh ballistiliste rakettide kaitsevõime loomise algatamine
- Elektroonilise sõjapidamise integreerimine õhukaitseks
- Rotatsioonilise õhukaitsemudeli rakendamine koostöös liitlastega

Merevägi

- Olemasolevate mereväelaevade kasutusea pikendamine
- Elukaare ületanud laevade asendamine uute multifunktsionaalsete laevadega
- Allveeseirevõime loomine

Väeliikide ülene

- Laskemoona tarnimine ja soetamine vähemalt 3 miljardi euro eest
- Luure- ja eelhoiatuse, Kaitseväge juhtimise ning hukukindluse tugevdamine
- Kaitseväge sõjaaja koosseisu suurendamine 50 000 võitlejani
- Droonisõjavõime arendamine kõikides väeliikides ja koostöös Siseministeeriumiga

22. Tutvustame arvamuse saamiseks kõiki suuremahulisi hankeid alates 200 miljonist eurost Riigikogu riigikaitsekomisjonile.	Pidev tegevus
23. Tagame liitlaste vastuvõtuks vajalikud tingimused koos majutuse, logistika ja väljaõppealadega.	Pidev tegevus
24. Tehisintellekti, elektroonilise sõjapidamise, droonide ja muu areneva tehnoloogia jaoks loome Kaitseväge innovatsiooni- ja tulevikuvõime väejuhatuse	III kv 2025
25. Kaitsmaks meie andmeid, tugevdame reservväele tugineva inforünnakute tõrje võimet.	Pidev tegevus
26. Toetame Kaitseliidu mittesõjalist tegevust, sealhulgas Naiskodukaitset ja noorsootöö arendamist. Samuti investeerime Kaitseliidu taristusse (sh lasketiirud) ja arendame Kaitseliidu valmisolekut mittesõjalistes kriisides tegutsemiseks ning võimestame Kaitseliidu võrgustikutööd.	Pidev tegevus

4. Kaitsetööstus on lahutamatu osa laiaast riigikaitsest, millest saab üks Eesti majanduse kasvuvaldkondi

27. Viime ellu uue Eesti kaitsetööstuspoliitika aastani 2030, lähtudes põhimõttest, et kohalik kaitsetööstus on lahutamatu osa laiaast riigikaitsest ja osaline võimete planeerimise protsessis.	Pidev tegevus
28. Suurendamaks tehnoloogiasiiret ja tootmist Eestis, rakendame kaitsehangetes lokaliseerimise põhimõtet, sealhulgas vastuostud Eesti kaitsetööstuselt. Muudame riigihangete seaduses kaitse- ja julgeolekuvaldkonna erandite kasutamise võimalusi.	III kv 2025
29. Kaasamiseks strateegilisi suurinvestoreid, teeme sihitatud väärtuspakkumisi.	Pidev tegevus
30. Toetame Eesti kaitsetööstusettevõtete rahvusvahelise haarde laienemist äridiplomaatia ja otsekontaktide kaudu.	Pidev tegevus
31. Eesti kaitsetööstuse poolt uute toodete arendamise kiirendamiseks suurendame kaitsetööstuse arendustoetuste mahtu.	I kv 2026

32. Eesti kaitsetööstuse teadus-arendustegevuste võimekuse parandamiseks suurendame Kaitseministeeriumi rahastust Euroopa Liidu arendustoetuse kaasfinantseerimise projektidele.	Pidev tegevus alates I kv 2026
33. Loomes tervikliku testimise ja katsetamise ökosüsteemi, mis toetab Eesti kaitsetööstusettevõtete arengut, innovatsiooni ja ekspordipotentsiaali.	I kv 2026
34. Kiirendame uute tehnoloogiate arendust ja kasutuselevõttu, selleks investeerime Kaitseväge innovatsiooni ja uute tehnoloogiate katsetamisvõimekusse.	Pidev tegevus
35. Võimaldamaks ettevõtete kasvu, ehitame valmis kaitsetööstuspargi.	IV kv 2026
36. Vajalike komponentide kohapealseks olemasoluks rajame koostöös strateegilise erainvestoriga lõhkeainetehase.	IV kv 2028
37. Euroopa Liidu ühiste kaitsevaldkonna meetmete suurendamiseks avaldame toetust võlakirjadele, laenuprogrammidele ja sihtotstarbelistele toetustele. Seisame kaitsehangete reeglite ja protseduuride lihtsustamise eest.	Pidev tegevus
38. Eesti kaitsetööstuse ekspordi arendamiseks suurendame Eesti ja Ukraina kaitsetööstuste koostööd ja rakendame Ukraina sõja õppetunde referentsina.	Pidev tegevus

Sisejulgeolek ja -turvalisus

Kiirendame sisejulgeoleku ja -turvalisuse võimete arendamist, et tugevdada riigi vastupanuvõimet. Elanikkonnakaitse kiire arendamine on vältimatu vastus muutunud rahvusvahelisele julgeolekukeskkonnale.

Arvestades Eesti inimeste ootust kindlustundele ja turvalisusele, tugevdame suutlikkust ennetada julgeolekuohte ja reageerida tõhusalt ohuolukordadele. Tugevdame elanikkonnakaitset ja kiirendame sisejulgeoleku võimearendust, pöörates erilist tähelepanu reservvõime loomisele.

Efektiivsuse suurendamiseks vähendame dubleerimist ja bürokraatiat ning suurendame nüüdisaegsete tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõttu. Ajakohastame relvaseadust ning lähtume inimeste elu ja tervise kaitsmisel teaduspõhisusest.

5. Kiirendame sisejulgeoleku võimete arendamist, et tugevdada riigi vastupanuvõimet.

39. Tugevdame sisejulgeoleku ja -turvalisuse asutuste (Politsei- ja Piirivalveameti, Kaitsepolitsei ameti, Päästeameti, Häirekeskuse, Vanglateenistuse, MTA) reageerimisvõimet ja rolli laiapindses riigikaitstes.	Pidev tegevus
40. Loomme ühise sisejulgeoleku ja -turvalisuse asutuste kriisireservi, sh elanikkonnakaitse reservi, kaasates selleks valdkonnas tegutsevaid vabatahtlikke, endisi siseturvalisuse valdkonna töötajaid ja reserv- ja eruväelasi.	I kv 2027
41. Loomme sisejulgeoleku ja -turvalisuse asutuste kriisireservi tervikliku arvestuse, sh täiendame andmevahetust puudutavat õigusloomet selliselt, et on tagatud inimese kriisi- ja sõjaaja rolli selgus, et vältida kriisiülesannete kattuvus.	IV kv 2026
42. Varjatud julgeolekuohtude õigeaegseks tuvastamiseks ja tõrjumiseks suurendame vastuluure võimeid.	IV kv 2025
43. Jätkame idapiiri väljaehitamist - Ehitame valmis maismaapiiri taristu ja loome tehnilise seirevõimekuse nendes kohtades, kus 2019 ja 2020. a kokkuhoiu raames otsustati piiritaristu ehitamine ajatada - Katame kogu Narva jõe tehnilise seirega	I kv 2027
44. Idapiiri turvalisuse tagamiseks viime lõpuni idapiiril droonimüüri I etapi arendused ja selleks loome esmase droonituvastuse võimekuse idapiirile ning neljas Eesti suuremas linnas.	I kv 2027
45. Anname Politsei- ja Piirivalveameti politseiteenistujatele ja Vanglateenistusele piiri kaitseks vajaliku sõjalise väljaõppe ja soetame idapiiri kaitseks vajaliku relvastuse. Loomme kriisistruktuuri ja tagame integreerituse Kaitseväge sõjaaja struktuuri.	I kv 2027

6. Tugevdame elanikkonnakaitset ja suurendame kohalike omavalitsuste kriisihaldusvõimet, et oleksime valmis reageerima erinevatele olukordadele nii rahuajal kui ka kriisiolukorras

46. Muudame hädaolukorra seadust, et kehtestada selge õigusraamistik elanikkonnakaitse juhtimiseks Päästeameti eestvedamisel ning reguleerime ohuteavituse, varjumise ja elanikkonnakaitse koolituste korraldamise.	III kv 2025
47. Alustame laialdasi elanikkonnakaitse teemalisi veebikoolitusi, mille läbimine on kohustuslik avaliku sektori ja elutähtsa teenuse osutajate töötajatele.	IV kv 2025
48. Elanike kaitsmiseks loome täiendavaid varjumisvõimalusi, toetades uute avalike ja mitteavalike varjumiskohtade rajamist.	I kv 2027
49. Arendame tervikliku ja nutika ohuteavitussüsteemi, mis toimib nii avalikus kui ka isiklikus ruumis.	I kv 2027
50. Tugevdame kohalike omavalitsuste kriisijuhtimise võimet, läbi elanikkonna kaitse kursuste. Teemadeks evakuatsioon, varjumine, elutähtsad teenused, vältimatu sotsiaalabi.	Pidev tegevus

51. Tugevdame võimalusi kogukondlike vabaühenduste ja vabatahtlike aktiivseks panustamiseks elanikkonnakaitse ja kriisivalmidusse.	Pidev tegevus
52. Jõustame Naiskodukaitse rolli elanikkonnakaitse ülesande täitjana.	I kv 2026
<i>7. Vähendame bürokraatiat ja dubleerimist ning võtame kasutusele tõhusaid meetmeid turvalisuse tagamiseks.</i>	
53. Tagame relvaloa saamise ja uuendamise reeglite lihtsuse ja vähendame taotlemise bürokraatiat. Töötame kiirendatud korras välja relvaseaduse muutmise seaduse eelnõu, millega viiakse sisse hädavajalikud muudatused ja koostame pikemas perspektiivis uue relvaseaduse tervikteksti.	IV kv 2026
54. Korrastame tuleohutusvaldkonna ja üksikelamu, suvila, aiamaja ja nende juurde kuuluvate abihoonete rajamiseks või renoveerimiseks vajalike dokumentide kooskõlastamise õigusruumi, sh kaotame ajakohatud nõuded. Samas suurendame usaldusväärset pädevate isikute tegevuse suhtes ning vähendame dubleerimist, töötades välja vajalikud õigusmuudatused.	II kv 2026
55. Tõhustame päästevaldkonna tööprotsesse IKT lahenduste abil. Võtame kasutusele ja värskendame andmevahetuse ning infosüsteemide lahendusi, mis vähendavad tööaja kulu ja dubleerimist.	I kv 2027
56. Suurendame kohaliku omavalitsuse võimalusi panustada avaliku korra tagamisse. Kehtestame selleks kohaliku omavalitsuse korrakaitseametnikele kõrgemad nõuded ning anname neile selgemad õigused avalikku korra tagamiseks.	II kv 2025
57. Lihtsustame füüsilise isiku ainuomandis olevate äriühingute nõuete täitmist äriregistris ja MTÜ-de ning SA-de lõpetamist.	III kv 2025
58. Tõhustame kuritegeliku tulu arestimise, konfiskeerimise ja haldamise seadusandlust ning võimekusi. Sealhulgas võimaldame PPA-l arestitud ja konfiskeeritud vara kiiremat võõrandamist, tsiviilhagi tagamiseks vara hoiustamise lõpetamist ning leidude käitlemise üle andmist.	III kv 2026
<i>8. Viime ellu tasakaalustatud kodakondsus- ja kontrollitud rändepoliitikat, et soodustada majanduskasvu, maandades samas rändega seotud julgeolekuriske</i>	
59. Eesmärgiga leevendada majanduskasvuks vajaliku tööjõu puudust, samas aga maandades rändega seotud julgeolekuriske, muudame välismaalaste seaduses oskustöötajatesse puutuvaid reegleid.	III kv 2025
60. Eestis sündivatele lastele halle passe enam ei anta.	I kv 2026
61. Kaitsmaks põhiseaduses sätestatud Eesti sünnijärgsete kodanike õigust olla Eestiga seotud, tellime analüüsi vajalikest sammudest, et seos Eestiga püsiks ka teise EL ja NATO liikmesriigi kodanikuks olles.	IV kv 2025

Haridus ja teadus

Meie ühine eesmärk on kasvatada ühiskonnas nutikust ja konkurentsivõimet, et Eesti rahvas püsiks ja ühine jõukus kasvaks. Ainult nii saame tänase päeva heitlikes oludes kõikidele muutustele vastu astuda.

Igale Eesti lapsele peab olema kättesaadav hea eestikeelne haridus alates alusharidusest ning võimalus saada tema võimetele sobilikku põhikooli järgset haridust gümnaasiumis ja kutseõppes. Eesti majandus, avalik sektor ning kultuuri ja teaduse areng vajavad üha kvaliteetsemat haridust ja üha suuremat hulka kõrgema haridustasemega inimesi.

Õpetaja vastutus, töökoormus, tulemuse ootus ja selle eest makstav tasu ei ole Eestis praegu tasakaalus. Õpetajaameti väärtustamine, järelkasvu tagamine ja konkurentsivõimelise töötasu pakkumine on võtmetähtsusega selleks, et meil oleks ka tulevikus klassi ees kvalifitseeritud õpetajaid.

Haridussüsteem peab toimima terviklikult ning peab olema tagatud selgus põhihariduse ja sellele järgneva hariduse andmise kohustuste, õiguste, ressursside ja vastutuse suhtes.

Digiajastu üheks väljakutseks on kriitilise mõtlemise ja allikakriitilisuse vajalikkus. Tehisaru tulek on muutnud maailma – peame õpetama noortele, kuidas seda eetiliselt ja oskuslikult kasutada, et parandada kriitilise ja loomingu mõtlemise oskust.

Eesti majanduse saab uuele tõusule viia vaid teadmispõhine pööre, mis eeldab teadus- ja arendustegevuse süsteemset toetamist, innovatsiooni aktiivset rakendamist ettevõtluses ning tugevat koostööd akadeemilise, riigi- ja erasektori vahel.

Kõikide käimasolevate ja plaanitavate tegevuste eesmärk on, et meie haridussüsteem käiks ajaga kaasas, kohaneks kiiresti muutuva maailma väljakutsetega – säilitada tuleb olemasolevad tugevused ning võtta paindlikult vastu vajalikud muutused. Ainult nii saame kindlad olla, et Eesti lapsed saavad maailma parimat haridust ka tulevikus.

Alusharidus

9. Koalitsiooni eesmärgiks on lapse arengut toetav alusharidus, mis on kättesaadav kõikidele Eesti peredele. Soovime, et 3–7-aastaste laste alushariduses osalemise määr kasvaks 95%-ni aastaks 2027. Alusharidus toetab lapse arengut, tervist ja heaolu, loob eeldusi õppimiseks ja on kõigile võrdselt kättesaadav. Alusharidus loob aluse ühtsuskooli toimimiseks. Eestikeelne alusharidus on oluline võrdsemate võimaluste loomisel kõikidele lastele võimetekohaseks arenguks ja edasise hariduse omandamiseks Eestis.

62. Looma lastehoidudele ja lasteaedadele juhendmaterjali õppekava koostamise ja laste üldpädevuste arengu toetamiseks koostöös alushariduse ekspertide ja ülikoolidega.	IV kv 2025
63. Tagame vajalikus mahus tasuta õppekohad kutsealal lapsehoidjate koolitamiseks.	2025/2026. õa
64. Jätkame lasteaiaõpetajate palgatoetuse maksmist omavalitsustele.	III kv 2025
65. Toetame eesti keelele üleminekul kõiki lastehoidusid ja lasteaedasid ning õpetajaid täiendõppe võimaluste loomisega, nõustamisega ja metoodiliste materjalidega.	Pidev tegevus
66. Jätkame lasteaiaõpetajate ja tugispetsialistide palgatoetuse maksmist Ida-Virumaa omavalitsustele eestikeelsele õppele üleminekuks aastani 2030.	III kv 2025
67. Tugispetsialistide vajaduse leevendamiseks alustame läbirääkimisi kutse andjatega tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuete täpsustamiseks. Laiendame haridussüsteemi tugispetsialistide profiili ja koostame kaasava hariduse teenuse põhimõtted.	IV kv 2027

Üld- ja kutseharidus

10. Iga põhihariduses õppiv laps peab saama võimaluse omandada baasteadmised ja oskused haridustee jätkamiseks ning saama tema võimetele sobilikku põhikooli järgset haridust gümnaasiumis ja kutseõppes. Selleks seame fookusesse õpetajate järelkasvu ja õpetajate toetamise nende töös ning kvaliteetse hariduse kättesaadavuse võrdselt igal pool Eestis. Hariduse korraldus vajab Eestis selgemat korrastatust: õigused, kohustused, ressursid ja vastutus peavad asuma ühes kohas koos, sest vaid sellisel juhul saab toimida eesmärgistatud sihipärane juhtimine.

68. Õpetajate töötasud peavad kujunema konkurentsivõimeliseks, mis toob ametisse uusi õpetajaid ja tagab hea Eesti hariduse jätkumise. Suurendame haridustoetuses õpetajate palgafondi osavõimaldades koolipidajatel kujundada õpetajaid motiveeriv palgamudel. Suurendame aastaks 2028 diferentseerimiskomponendi 24%-ni. Õpetajate palgakasv lepitakse kokku eelarveläbirääkimistel.	III kv 2025
69. Rakendame haridusleppes kokku lepitud ühtse üleriigilise õpetaja karjääriastmete mudeli ja palgamudeli. Selleks teeme palgaastmete muudatused põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses.	I kv 2026
70. Viime karjäärimudeli kooskõlla õpetaja kutsetasemetega, võrdsustades karjääriastmed ja kutsetasemed. Selleks muudame kutseseadust. Väärtustame õpetaja kutset ja seame fookusesse õpetajate kutsealase professionaalsuse ja õpetaja eetika arendamise. Laiendame karjääripöörjate võimalusi omandada õpetaja kutse ja asuda tööle õpetajana.	I kv 2027
71. Algatame koostöös koolijuhtide ja õpetajatega põhjaliku õpetajate ja koolijuhtide koormuse, tööülesannete ja administratiivsete kohustuste revisjoni. Revisjoni ettepanekud ja tegevuskava valmib 2025. aasta lõpuks, muudatused tehakse õigusaktides 2026. aastal.	IV kv 2026
72. Kvaliteetse õppevara kättesaadavus parandab oluliselt õpetamise praktikaid ning vähendab ka õpetajate töökoormust. Toetame õpetajaid õppevara arendamisel ja motiveerime selle üldkasutusse andmisel. Loomme õppevara jagamise tervikliku süsteemi. Sellega leevendame õpetajate koormust diferentseeriva õppevara (sh LAK-õppe õppevara) arendamisel, parandame õppevara kvaliteeti ja kättesaadavust.	IV kv 2026
73. Peame oluliseks koolijuhtimise kvaliteedi parandamist ja koolijuhtide toetamist nende professionaalses arengus. Koostöös koolipidajatega viime ellu koolijuhtide atesteerimise süsteemi, mis põhineb teadlaste välja töötatud koolijuhtide kompetentsimudelil ning koolijuhtide kollegiaalsel hindamisel. Koolijuhtide atesteerimise süsteem käivitub etapiviisi 2026. aastast nii, et koolijuht läbib atesteerimise iga viie aasta tagant.	I kv 2026
74. Toetame koolipidajaid kodulähedaste väikeste maakoolide pidamisel ning koolivõrgu korraldamisel lähtuvalt kohaliku kogukonna otsustest. Selleks jätkame 6-klassiliste kodulähedaste algkoolide toetusmeetmega.	III kv 2025
75. Koolivõrgu ja hariduskorralduse juhtimisselgus tagab efektiivsuse ja kvaliteetse, lapse vajadustest lähtuva hariduse kättesaadavuse. Loomme selguse üldhariduse ja kutsehariduse andmise kohustuste, õiguste, ressursside ja vastutuse suhtes. Sätestame Eesti Vabariigi haridusseaduses ja teistes seadustes, et alushariduse ja põhihariduse andmise eest on vastutus kohalikul omavalitsusel ja põhikooli järgse hariduse andmise eest riigil.	I kv 2027
76. Koolivõrgu korraldus vajab pikaajalist vaadet, kus on analüüsitud ja ühiskonnas kokku lepitud koolivõrgu korralduse põhimõtted. Hariduskorralduse muudatuste elluviimiseks koostame koolivõrgu arendamise pikaajalise tegevuskava 2025–2035.	IV kv 2025
77. Kohaliku omavalitsuse otsustusõiguse suurendamiseks hariduse valdkonnas tagame autonoomia rahaliste ressursside puhul ning	I kv 2027

	vähendame hariduse rahastamise killustatust ja seonduvat bürokraatiat. Selleks viime sihtotstarbelised haridustoetused (v.a õpetajate palgatoetus) alates 2027. aastast kohalike omavalitsuste tuludesse.	
78.	Tugispetsialistide vajaduse leevendamiseks alustame läbirääkimisi kutse andjatega tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuete täpsustamiseks. Laiendame haridussüsteemi tugispetsialistide profiili ja koostame kaasava hariduse teenuse põhimõtted.	IV kv 2027
79.	Toetame laste liikuvuse ja spordiga tegelemise võimaluste laiendamist põhikoolides ja gümnaasiumites ning peame oluliseks noorte sportlaste topeltkarjääri arendamise võimalusi. Seame sihiks arendada välja spordiõppe valikmoodulid vähemalt ühes riigikoolis igas Eesti piirkonnas: Põhja-Eestis, Lõuna-Eestis, Ida-Eestis ja Lääne-Eestis.	III kv 2026
80.	Jätkame eestikeelsele õppele üleminekut põhikoolis ning 2025. aastal laiendame seda ka kutseõppele. Jätkame palgatoetuse eraldamist Ida-Virumaa koolipidajatele eesti keeles õpetavate õpetajate ja tugispetsialistide palkadeks aastani 2030.	III kv 2025
81.	Eestikeelsele õppele ülemineku reformi edukas elluviimine sõltub õppeprotsessi kvaliteetsest andmepõhisest seirest. Selleks arendame lisaks olemasolevale tasemetööde süsteemile koostöös ülikoolidega välja õpilaste õpimotivatsiooni ja õpistrateegiate seiramise uuringu ja töövahendid koolidele ning vajalikud sekkumismehhanismid. Õpilaste eestikeelse õppimise seiresüsteemi rakendame 2026/2027. õppeaastast.	III kv 2026
82.	Suurendame haridustöötajate, õpilaste ja lapsevanemate teadlikkust aine- ja keeleõppe lõimimisest ning räägime läbi ülikoolidega, et muuta lõimitud aine- ja keeleõpe õpetajakoolituse kohustuslikuks osaks. Kokkulepe ülikoolidega sõlmitakse halduslepingutes.	IV kv 2025
83.	Hea eestikeelne haridus peab olema kättesaadav kõikidele Eesti lastele. Seame erakoolide riikliku rahastuse saamise tingimuseks eestikeelse õppe läbiviimise. Erandiks on rahvusvahelist õpet pakkuvad ning kahepoolsete riiklike kokkulepete alusel toimivad muukeelsed erakoolid. Selleks teeme muudatused erakooliseaduses.	IV kv 2026
84.	Seame eesmärgiks võrdväärselt hea keskhariduse omandamise võimaluse noortele ka kutsehariduses ning laiendame õppimisvõimalusi rakendusgümnaasiumi õppe suunal. Kujundame kutseõppeasutustest järkjärgult alates 2026. aastast põhihariduse järgset haridust andvad hariduskeskused, kus on võimalik omandada ka rakenduslikku gümnaasiumiharidust.	III kv 2026
85.	Käivitame 2026/2027. õppeaastast 4-aastased rakendusgümnaasiumi õppekavad kõikides hariduskeskustes, tagame reformiks vajalikud rahalised vahendid ja rakendame kutseõppeasutuste uue rahastamismudeli 2026. aasta algusest.	III kv 2026
86.	Valitsus peab oluliseks, et kõikidel noortel, ka haridusliku erivajadusega lastel on võimalik omandada järgmine haridustase pärast põhikooli. Töötame haridusliku erivajadusega õppijatele välja uued kutseõppe õppekavad 2. ja 3. kvalifikatsioonitasemel, mis rakenduvad 2026/2027. õppeaastast. Astume samme selleks, et suurendada võimalusi õppida ettevalmistava õppe aastal nendele noortele, kellel on vajalik lisatuge oskuste ja teadmiste omandamiseks pärast põhikooli.	III kv 2026
87.	Arendame põhikooli lõpetajatele välja elektroonilised teadmiste, oskuste ja üldpädevuste hindamise eksamid, mis on aluseks järgmisele õpitasele sisseastumisel. Arendame välja uue eksamite infosüsteemi, tagades sellega eksamite töökindluse, täiendame e-testide andmekogu ning rakendame elektroonilised eesti keele ja inglise keele eksamid 2026/2027. õppeaastal.	II kv 2026
88.	Valitsus peab oluliseks, et kõikidel noortel oleks Eestis võimalik omandada pärast põhiharidust kutse- või keskharidus. Kaotame järeleksamite tegemise kohustuse koolidele 2026. aasta kevadest, mil kõik õpilased jätkavad õpinguid järgmisel haridusastmel. Õpilased, kes ei ole põhikooli	I kv 2026

õpiväljundite hindamisel lävendit saavutanud, saavad täiendavat tuge oskuste ja teadmiste omandamiseks ettevalmistavas õppes ja/või järgmisel haridusastmel.		
89.	Peame oluliseks, et noored omandaksid õpetaja juhendamisel teadmised ja oskused tehisaru kasutamiseks ning õppimisioskused tehisaru ajastul. Selleks rakendame alates 2025/2026. õppeaastast gümnaasiumites ja alates 2026/2027. õppeaastast kutseõppeasutustes pedagoogilistest eesmärkidest juhenduvat TI-Hüppe õppeprogrammi. Käivitame õpetajate koolitamise ja koostöös ülikoolidega vaatame üle õpetajakoolituses vajalikud muudatused. Mitmekesistame õppevara tehisintellekti abil ja loome digiõppevara.	III kv 2026
90.	Koalitsiooni strateegiline siht on kasvatada laste ja noorte teadmisi ja oskusi matemaatika, teaduse, tehnoloogia, inseneeria, kunstide ja looduse õppe valdkondades (MATIK) ning kujundada välja toetusmeetmed, mis tagaksid nende valdkondade õpetajate järelkasvu. Töötame välja MATIK-strateegia kõikidele haridustasemetele põhiharidusest kõrghariduseni. Peame oluliseks tõsta põhihariduse ja keskhariduse lõpetajatel matemaatika oskuste taset ning suurendada MATIK-erialade õppe pakkumist kutsehariduses ja kõrghariduses.	II kv 2026
91.	Arendame välja gümnaasiumite valikainete moodulid inseneeria ja IT, spordi ja riigikaitse suunal, et suurendada gümnaasistide valikut erialasel spetsialiseerumisel. Peame oluliseks suurendada gümnaasiumiastmes tehnoloogiaalase õppe pakkumist, noorte sportlase karjääri valikuvõimalusi ning riigikaitse teadmisi ja oskusi.	I kv 2026
92.	Eesti hariduse tase on rahvusvahelises võrdluses väga kõrge ning üle maailma on suur nõudlus Eesti teadmiste järele hariduse valdkonnas. Edendame rahvusvahelisel turul Eesti hariduse ekspordi, teadmiste siiret ja hariduse innovatsiooni.	pidev tegevus
93.	Loomme koostöös ülikoolide ja erasektoriga põhikooli tehnoloogiaõpetuse uue ainekava ning tagame õppevahendid küberturvalisuse, andmekaitse ja tehisaruga seonduva õpetamiseks.	III kv 2026

Kõrgharidus ja teadus

11. Peame oluliseks Eesti kõrghariduse kõrge taseme saavutamist rahvusvahelises konkurentsivõime ning hariduse kättesaadavuse suurendamist Eesti noortele. Nii ülikoolidel kui ka rakenduskõrgkoolidel on kummalgi oma selge roll ja väärtus kõrgharidussüsteemis. Peame oluliseks järgida teadus- ja arendustegevuse rahastuse kokkulepet, hoides avaliku sektori rahastuse määra 1% juures SKP-st, ning toetada erasektorit teadus- ja arendustegevuse investeringute kasvatamisel kuni 2%-ni SKP-st. Eesti majanduse konkurentsivõime jätkuva kasvu jaoks on vajalik keskenduda eelkõige kõrghariduse kättesaadavusele ning teadustegevuse laiendamisele.

94.	Peame oluliseks, et esimese eestikeelse kõrghariduse omandamine on õppemaksuta ja kõrgkoolid tagavad oma vastutusvaldkonnas eestikeelse õppe kõikides õppekavagruppides esimesel kahel astmel. Valitsus peab oluliseks Eesti kõrghariduse rahvusvaheliselt head kvaliteeti ja kõigi Eesti elanike võrdset ligipääsu kõrgharidusele. Lähtume põhimõttest, et korduvõppimisega samal õppeastmel kaasneb õppurile kohustus õpingute eest tasuda.	IV kv 2025
95.	Peame oluliseks rakendusliku suunaga kõrghariduse mahu kasvatamist eesmärgiga vastata selgemini tööturu ootustele ning toetada täiskasvanud elanike hulgas kõrghariduse omandamist. Eelkõige peame oluliseks suurendada õpet inseneeria- ja IT, küberturvalisuse ja tehisaru ning tervise- ja sotsiaalvaldkonnas. Suurendame kõrghariduse esimeses astmes õppekohtade arvu ja viime rakenduskõrghariduseõppe osakaalu 40%-ni. Suurendame eestikeelses magistriõppes osakoormusega õppekavade arvu,	IV kv 2025

mis tagab õppuritele suurema paindlikkuse ja toob kõrgharidusse vajaliku lisarahastuse.		
96.	Eesti suurt lisandväärtust tootev majandus, avalik sektor ning kultuuri ja teaduse areng vajavad suuremat hulka kõrgema haridustasemega inimesi. Selleks, et suurendada doktorikraadiga inimeste siirdumist ettevõtlusesse ja teadusest väljaspool olevatesse sektoritesse, seame eesmärgiks suurendada samm-sammult doktoriõppes nooremteadurite kohtade arvu 500-ni aastaks 2035. Erilist tähelepanu pöörame doktoriõppe kohtade arvu suurendamisele tehisintellekti vallas erinevates distsipliinides.	IV kv 2025
97.	Valitsus peab oluliseks suunata lisaraha doktoriõppe mahtude kasvatamiseks. Muudame riigieelarvest antava teadus- ja arendustegevuse rahastuse jaotamise põhimõtteid, suunates alates 2026. aastast 1% lisavahendeid teadussüsteemi ja majandusarengu toetuseks. Lisaraha jagatakse teadussüsteemi ja majandusarengu vajaduste vahel põhimõttel 60/40.	III kv 2025
98.	Muudame õppelaenu süsteemi õppijale paindlikumaks, kättesaadavamaks ja atraktiivsemaks. Viime ellu õppelaenu muudatused; suurendame õppelaenu summat 6000 euronni õppeaastas, langetame intressimäärasid, pikendame tagasimakse perioodi ja loobume kohustusest esitada kinnitus käendaja olemasolu kohta.	III kv 2025
99.	Jätkame erialastipendiumite maksmist õpetajakoolituse erialadel ja seome selle õpetajana töötamise tingimusega.	I kv 2027
100.	Sportlaste kõrghariduse omandamise motiveerimiseks anname võimaluse teha topeltkarjääri õpingute kõrval ning loobume nominaalajaga lõpetamise nõudest. Selleks räägime ülikoolidega halduslepingutes läbi kõrghariduses sportlastele topeltkarjääri võimaldamise.	IV kv 2025
101.	Peame oluliseks Eesti kõrghariduse ja teaduse rahvusvahelistumist, kuid seda tuleb teha vastutustundlikult, arvestades Eesti riigi julgeolekuhuve ning keele ja kultuuri säilitamist. Kõrghariduse rahvusvahelistumiseks ja talendipoliitika elluviimiseks ei seata välisüliõpilaste piiranguid suurema tööjõuvajadusega valdkondades. Peame oluliseks õpetada välisüliõpilastele eesti keelt ja toetada neid tööandjatega kontakti loomisel, et lihtsustada Eesti tööturule jäämist ja ühiskonda lõimumist.	IV kv 2025
102.	Ülikoolide sihtkapitali-fondide rolli suurendamine on oluline võimalus kõrghariduse ja teaduse rahastamise kasvatamisel ja eraraha kaasamisel teadusesse. Loomes ülikoolide sihtkapitali-fondide avamist soodustava seadusandliku raamistiku ning teeme korruptsioonivastase seaduse, investeerimisfondide seaduse ja intellektuaalomandi käsitlevate seaduste revisjoni, et tühistada praegu kehtivad võimalikud takistused edukalt toimivate sihtkapitalifondide loomiseks, patentide registreerimiseks teadlaste poolt ning teadustulemuste jõudmiseks eraettevõtlusesse.	I kv 2026
103.	Seame eesmärgiks teaduse rahastuse stabiilsuse suurendamise, et vähendada ebakindlust teadlaste karjäärivalikutel tulenevalt projektipõhise rahastuse suurest osakaalust teaduse rahastamisel võrrelduna meie põhjanaabritega. Selleks teeme kõrghariduse rahastusmudeli revisjoni ja vastavalt kokkuleppele rahastusmudeli muudatused. Kujundame kõrghariduse ja teaduse rahastuseks kõrgkoolidele tervikpaketi rahastuse mudeli (nn <i>block grant</i>) ning vähendame teadusrahastuse vahendite killustatust. Vajaduse korral töötame selleks 2026. aastaks välja vastava õigusaktide paketi.	IV kv 2025
104.	Vähendame avaliku sektori ja teadlaste administreerimiskoormust ning tugevdame alusuuringuid ja teadmussiiret ettevõtlusesse, suunates Vabariigi Valitsuse reservi kogunenud valdkondliku teadus- ja arendustegevuse vahendid Eesti Teadusagentuuri uude riiklike prioriteetidega strateegilisse programmi.	I kv 2027
105.	Toetame teadusnõunike tegevust ministeeriumides ja viime alates 2026. aastast vastavad palgavahendid ministeeriumide eelarvetesse.	I kv 2026

Keelepoliitika

12. <i>Peame oluliseks eesti keele positsiooni tugevdamist Eesti avalikus ruumis, täiskasvanute eesti keele õppe võimaluste laiendamist ja kvaliteedi parandamist. Seame sihiks, et igal aastal suureneks eesti keele oskajate arv Eesti ühiskonnas. Oluline on, et globaalselt kasutusel olevad suured keelemudelid kasutaksid kvaliteetset eesti keelt ja nende treenimiseks kasutataks võimalikult palju kvaliteetseid eestikeelseid keeleandmestikke, austades autorite õigust oma loomingule.</i>		
106.	Peame oluliseks eesti keele positsiooni tugevdamist Eesti avalikus ruumis ja eesti keele arenemist peamise inimestevahelise suhtluse ja asjaajamise keelena Eestis. Võtame vastu uuendatud keeleseaduse eesti keele positsiooni tugevdamiseks.	I kv 2026
107.	Eesti keele piirkondlike erivormide elujõulisus on oluline osa eesti kultuurist ja keelemaastikust. Eesti keele ajalooliste keelevormide arengu toetamine ja elanike keelekasutusse naasmine suurendab eesti keele elujõudu. Soodustame eesti keele piirkondlike erikujude (sh lõunaeeesti keele) õppimist ning töötame selleks välja vastavad muudatused põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses.	III kv 2026
108.	Valitsus peab oluliseks, et kõik Eesti elanikud valdaksid eesti keelt vajalikul tasemel nii tööturul hakkamasaamiseks kui ka isikliku heaolu arenguks Eestis. Astume samme täiskasvanute eesti keele õppe võimaluste laiendamiseks ja kvaliteedi parandamiseks ning alustame läbirääkimisi praeguse killustatud täiskasvanute õppe süsteemi reformimiseks ning vastutuse ja ressursside koondamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumisse.	IV kv 2026

Noortepoliitika

<i>Meile on oluline, et iga laps ja noor tunneks ennast turvaliselt, oleks hoitud ja õnnelik perekonnas, koolis ja laiemalt ühiskonnas ning saaks mõjutada enda heaolu. Selleks, et tagada turvaline ning üle Eesti sarnane arengukeskkond formaalhariduse kõrval ka noorsootöös, huvihariduses ja huvitegevuses, on oluline, et valdkonnas töötaksid motiveeritud ja pädevad spetsialistid ning kvaliteeti edendataks valdkonnas tunnustatud nõudeid järgides. Vähendame bürokraatiat, asendades noorsootöö seaduse ja huvikooli seaduse uue ühendseadusega. Noortevaldkonnas tegutsevate inimeste panus noorte arengu toetamisel muutub veelgi olulisemaks õppimiskohustuse reformi käigus, mille eesmärgiks on mitteformaalõppe parem lõimimine formaalõppega. Kiiresti muutuv maailmas on sotsiaalmeedia mõju suur ja noortel on infoväljades üha keerulisem orienteeruda. Peame oluliseks takistada noorte seas radikaliseerumist ja valeinfo levitamist.</i>		
109.	Kvaliteedi parandamiseks ja töötajate väärtustamiseks lisame uude noortevaldkonna ühendseadusesse noorsootöötaja ja huvihariduse õpetajana töötamiseks minimaalse kvalifikatsiooninõudena 5. taseme erialase kutse olemasolu ning toetame erialaste kutsete omandamist.	I kv 2027
110.	Suurendame noorte osalust tugeva noortevolikogude võrgustiku kaudu ja loome uues noortevaldkonna ühendseaduses mitmekesisemad võimalused riigi ja kohaliku tasandi otsustes kaasärääkimiseks. Algatame dialoogi omavalitsustega noorsootöö võimestamiseks, pöörates eritähelepanu noorsootöötajate kvalifikatsioonide tõstmisele ja nende töö tähenduslikkusele noorte kasvamisel ja väärtushinnangute kujundamisel.	I kv 2027
111.	Algatame laste- ja noorteharta koostamise, et jõuda ühiskondliku kokkuleppeni noorte heaolu ja autonoomia küsimustes. Haridus-, sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna koostöös kujundame välja selgemate piiridega põhimõtted laste heaolu tagamiseks ja õiguste kaitseks kiusamise ja vägivalda vastu.	I kv 2027
112.	Valitsuse prioriteediks on kodanikuhariduse tugevdamine koolides ja noorsootöötegevustes. On oluline pöörata eritähelepanu Eesti noorte	pidev tegevus

radikaliseerumisega seotud riskidele. Noorte omaalgatuste projektide kaudu tugevdame noortes arusaamist demokraatlikest väärtustest ning ühiskondlikku vastupanuvõimet valeinfole ja autoritaarsetele tendentsidele. Viime sellekohased tegevused ellu Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse projektides osalemise teel.

Energeetika ja keskkond

Koalitsiooni eesmärk on Eesti ühiskonna jõukuse kasv ja parem elukeskkond. Eesmärgi saavutamiseks tagame, et energiavarustus on kindel, lõpphind taskukohane ja tootmine puhas ning Eesti loodusvarasid kasutatakse läbimõeldult ja vastutustundlikult.

Eesti energiaeetika- ja keskkonnapoliitika soodustab loodusvarade kohalikku väärindamist, loob ettevõtetele arenguvõimalusi ning tagab nii loodusvarade kui majandusele vajalike ressursside olemasolu ka järgmistele põlvkondadele. Kliimakindla majanduse seadusega anname ettevõtetele pikaajalise investeerimiskindluse. Eesti pikaajalise energiastrateegia seame uuendatud energiamajanduse arengukavas aastani 2035.

Meile on oluline, et hoiame looduskeskkonda ja elurikkust ning loome võimalusi loodusressursside väärindamiseks. Soodustame vabatahtlikku looduskaitset ja tagame õiglase kompensatsiooni ühiskondlike piirangute eest. Seadustame, et nii maismaa kui mere pindalast on kaitse all 30% ja 70% Eesti metsamaa pindalast on kasutatav majandusmetsadena.

Energiajulgeolek

13. Kindlustame varustuskindluse läbi kohaliku tootmise ja vajalike välisühenduste ning hoiame põlevkivijaamad töökorras kuni uute juhitavate võimsuste lisandumiseni.

113.	Eesti energiaeetika tuleviku 10 aasta perspektiivis kinnitame energiamajanduse arengukavas, mille koostame andmepõhiselt ja eksperte kaasates (ENMAK 2035)	IV kv 2025
114.	Lisame Eleringile eesmärgi tagada nii varustuskindlus kui ka konkurentsivõimeline elektri lõpphind. Selleks muudame elektrituruseadust ja omaniku ootuseid Eleringile.	IV kv 2025
115.	Tagame juhitavate võimsuste olemasolu, luues seadusandluses Eleringile vajalikud hoovad reservvõimsuste hankimiseks ja uute juhitavate võimsuste arendamise toetamiseks.	II kv 2025
116.	Otsustame Estlink 3 ja Eesti-Läti 4. ühenduse rajamise ajakava ja trassikoridorid lähtudes Eesti huvidest. Kinnitame Eesti-Läti 4. ühenduse riigi eriplaneeringu.	IV kv 2026
117.	Panustame välisühenduste ja muu kriitilise taristu kaitseks koostöös naaberriikidega, kasutades selleks maksimaalselt EL vahendeid.	I kv 2026
118.	Sõlmime Läänemere kriitilise taristu vastupanuvõime tõstmise ühiste kavatsuste kokkuleppe.	II kv 2025

14. Suurendame taastuvenergia tootmisvõimekust

119.	Kuulutame välja taastuvelektri vähempakkumise maismaal kuni 2TWh/a mahus, leides koostöös arendajate ja kohalike omavalitsusega viise tagamaks selge tuuleparkide väärtuspakkumise kohalikul tasandil. Selleks valmistame ette vähempakkumise väljakuulutamiseks vajalikud rakendusaktid.	III kv 2025
120.	Toetamaks suuremahulise salvestuse turule toomist, töötame välja Euroopa Puhta Tööstuse Leppe alusel finantsinstrumendid, mis arvestavad sotsiaalmajanduslikku mõju.	I kv 2026
121.	Toetamaks meretuule turule toomist, töötame välja Euroopa Puhta Tööstuse Leppe alusel finantsinstrumendid, mis arvestavad sotsiaalmajanduslikku mõju ja pikaajaliste taastuvelektri ostulepingute turu käivitamist.	I kv 2026
122.	Hoogustame salvestusseadmete rajamist ja avame tarbimise juhtimise turud. Selleks kehtestame tarbimise juhtimise üldreeglid määruses „Elektrituru toimimise võrgueeskiri“.	II kv 2026

123.	Jätkame biogaasi tootmise arendamist maksimaalses võimalikus mahus. Selleks töötame välja toetusmeetme biometaanis sisestuspunktide rajamiseks maagaasi ülekandevõrku, koostame biogaasi teekaardi ning muudame vedelkütuseseadust (sh taastuenergia direktiivi ülevõtmiseks transpordisektoris).	I kv 2026
124.	Soodustame taastuenergia arendamist sobivates kohtades riigimaadel. Selleks teeme ettepanekud täiendavate tuuleparkide rajamiseks sobilike riigimaade enampakkumiste kohta.	I kv 2026

15. Võimaldame tuumaenergeetika kasutuselevõttu nii elektri- kui soojusenergia tootmiseks.

125.	Tuumajaama võimaliku asukoha valikuks ja ehitamise peamiste tingimuste paika panemiseks algatame tuumajaama riikliku eriplaneeringu.	II kv 2025
126.	Koostame ja võtame vastu tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu	II kv 2026
127.	Valmistame ette tuumaregulaatori loomise, mis alustab tegevust 1. jaanuaril 2027. aastal.	III kv 2026

Loodusvarad

16. Täiendame loodusvarade vastutustundliku kasutamise põhimõtteid

128.	Jätkame tulevikumaavarade uurimist nende Eestis väärindamise võimaluste väljaselgitamiseks. Teeme edasised otsused teaduspõhiselt ja avalikkust kaasates lähtuvalt fosforiidi ja haruldaste muldmetallide uuringu (FIONA) lõpparuande tulemustest.	III kv 2026
129.	Kehtestame kohaliku kasu instrumenti ehitusmaavarade (liiv, kruus) ja turba kaevandamisel ning ajakohastame keskkonnatasusid.	III kv 2025
130.	Laiendame kohaliku kasu instrumenti teistesse valdkondadesse, kus see on põhjendatud.	IV kv 2026
131.	Koostame koostöös sektori ja teadlastega turbatööstuse teekaardi, mis seab fookusesse olemasolevate kaevandamisalade ammendamise ja taastamise enne uute avamist, turba väärindamise kohapeal ning kliima- ja keskkonnamõju vähendamise.	I kv 2026
132.	Kiirendame kasutusest väljunud turbakaevandusalade korrastamist ja ökosüsteemide taastamist.	IV kv 2026

Kliima, looduskaitse, metsandus

17. Seadustame Eesti kliimaeesmärgid

133.	Pikaajalise investeerimiskindluse tagamiseks ja sektoriaalsete kliimaeesmärkide kokkuleppimiseks võtame vastu kliimakindla majanduse seaduse.	II kv 2026
134.	Määrame valdkonniti puhtale majandusele ülemineku trajektoorid aastani 2050. Koostame sektoripõhised teekaardid, mis toetavad konkurentsivõimet, lisandväärtuse kasvu ja arvestavad sotsiaalmajanduslikku mõju.	I kv 2026
135.	Vähendame Eesti CO ₂ jalajälge ja kasutame avalike hoonete ehitamisel maksimaalselt kodumaist puitu. Uuendame selleks RKAS-i omanike ootuseid.	III kv 2025

18. Väärtustame Eesti looduskaitset

136.	Säilitame olulised loodusväärtused, anname kindluse maaomanikele ja tagame ettenähtavuse planeerimisel ning ressursi kasutamisel.	IV kv 2025
------	---	------------

	Määrame selleks looduskaitseseaduses kaitsealuse maa piiriks 30% maismaast ja merest. Seadustame vabatahtliku eralooduskaitse.	
137.	Viime lõpule kavandatud kaitsealade loomise, olemasolevad piirangud metsamaal täienevad peamiselt vaid veel säilinud loodus- ja põlismetsadega riigimaadel.	I kv 2027
138.	Kinnitame riigimaadel loodus- ja põlismetsa kriteeriumid.	I kv 2026
139.	Toetamaks looduse hoidmist õiglasel ja motiveerival viisil, seadustame eralooduskaitse ning edendame vabatahtlikku ja lepingulist loodushoidu. Täiendame looduskaitseliste piirangute hüvitamise võimalusi väikemetsaomanikele, töötades välja metsa kasutusõiguse ostu meetme ning uuendades metsatoetuste süsteemi.	IV kv 2026
140.	Tõstame looduskaitsealade kvaliteeti, keskendudes elupaikade ja liikide seisundi parandamisele, seiremeetodite täiendamisele ja mitmekesistamisele ning teadmispõhisele haldamisele ja koostööle osapooltega. Hindame regulaarselt liigikaitse tulemuslikkust ja arendame Eesti Looduse Infosüsteemi.	IV kv 2026
141.	Ruumiline planeerimine peab toetama kvaliteetset elukeskkonda ja looduse hüvede pakkumist, milleks uuendame kohaliku tasandi looduskaitsealade määratlemist ja hüvitamiskohustuse põhimõtteid ning ajakohastame rohevõrgustiku regulatsiooni.	IV kv 2025
142.	Tugevdame Eesti looduskapitali, rakendades ökosüsteemide taastamise tegevuskava, ja loome alused linnade elurikkuse suurendamisele. Võtame vastu looduse taastamise kava.	IV kv 2026
143.	Vähendame keskkonnalubadega seotud bürokraatiat, tagades kõrged keskkonnakaitsenõuded, ning reformime keskkonnamõju hindamise protsessi, mille tulemusel kiirendame ja lihtsustame menetlusi.	IV kv 2025

19. Metsanduses lähtume põlvkondade ülese ja kestliku metsanduse põhimõtetest, et oleks tagatud metsa tervis ja kestmine järgmistele põlvkondadele ning investeerimiskindlus metsandussektorile.

144.	Võtame vastu metsanduse arengukava aastani 2035	IV kv 2025
145.	Seame pikaajalised metsapoliitika põhimõtted, milleks uuendame Riigikogu otsust "Eesti metsapoliitika heakskiitmine"	IV kv 2026
146.	Tagame metsaseaduse alusel põhimõtte, et 70% Eesti metsamaast on majandusmetsana majandatav ilma täiendavate piiranguteta, arvestades metsade olulisi funktsioone – ökoloogilisi, kultuurilisi, sotsiaalseid ja majanduslikke.	IV kv 2025
147.	Vastupidavad ja hästi hooldatud metsad võimaldavad puitu paremini väärindada, mille tagamiseks suurendame majandusmetsade juurdekasvu ja vastupanuvõimet, et kujundada kliimakindlaid ja mitmekesiseid erametsasid. Töötame välja KIKi metsatoetuse uue kontseptsiooni.	IV kv 2025
148.	Soodustame kõrgema lisandväärtusega puidutööstuse arengut Eestis, sh puidu keemilist väärindamist, tagades sujuvad protsessid planeerimises ja loostamises. Tegevused kirjeldame kliimakindla majanduse seaduse valdkondlikus teekaardis.	I kv 2026
149.	Teadmispõhiste ja usaldusväärsete otsuste tegemiseks kaasajastame metsanduse seiret ja andmestikku. Tagame kaugseire meetoditega operatiivse raieinfo.	II kv 2026
150.	Raiemahtude ning päritolu jälgitavuse jaoks digiteerime metsa- ja raieandmed ja uuendame metsaregistrit.	IV kv 2025

Õigus- ja digiriik

Tõstame Eesti tehisaru abil maailma parima digiväega rahvaks. Arendame personaalseid digiriigi teenuseid ja teeme olemasolevaid veel lihtsamaks ja mugavamaks, ent samal ajal ka nii turvaliseks, et inimesed saavad riigi teenuseid kasutada ka kriiside korral. Uuendame riigi andmehaldust nii, et Eesti inimesed saaksid tehisaruajastu parimaid personaalseid neile vajalikke teenuseid. Teeme riigi tehisaruvalmiks – ühendame ameteid ja ülesandeid tõhusalt kokku ning vähendame nii pikas plaanis avalikus teenistuses olevate inimeste arvu. Tugevdame küberkaitset laiapindse riigikaitse osana. Toetame IT-ettevõtete võimalusi eksporti suurendada.

Digiriik

Tagame, et vajalikud digiteenused, andmekogud, toetavad infosüsteemid ja taristu on varundatud väljapoole Eesti territooriumi ning Eesti digiriik pakub teenuseid edasi mistahes kriisi korral.

Tehisaru võimaluste rakendamiseks korrastame andmekogud ning andmetöötlust puudutava regulatsiooni, et parema kvaliteediga ja riskasutatavad andmekogud saaksid aidata kaasa avaliku sektori teenuste pakkumisele.

Uuendame riigisektori ülesehitust selliselt, et andmete kogumise, standardimise ja kasutamise kompetents oleks kokku kogutud. Muudame andmete esitamise automaatseks ja ühekordseks.

Treenime ja arendame Eesti riigile turvalisi tehisaru lahendusi, mille tulemusel kasvab Eesti ettevõtete tootlikkus, nende rahvusvaheline konkurentsivõime ja riigi juhtimise tõhusus. Valmistame koolinoored ette toimetulekuks nüüdisaegses ja tuleviku tehnoloogiamaailmas.

20. Tagame digiriigi teenused alati ja turvaliselt kättesaadavatena.

151.	Teeme plaani, kuidas avalik sektor saab teenused inimestele ja ettevõtetele toimima mistahes kriisiolukorras.	III kv 2025
152.	Riigiäppi toome nii riigiteenused kui ka isikut tõendavad dokumendid nii, et äppi saab kasutada ka üle Euroopa Liidu digikukruna.	I kv 2026
153.	Muudame Eesti küberkaitset senisest veelgi tugevamaks, konsolideerides keskselt erinevate ametite ja valitsemisalade küberkaitsega tegelevad üksused ja luues üleriigilise infoturbe seire.	IV kv 2026
154.	Loomes usaldusele tugineva ja abistava keskkonna ettevõtete kaitseks. Uuendame koostöös erasektoriga Eesti riigikaitse, e-riigi, digitaalse identiteedi, X-tee ning e-valimiste tehnoloogiaid, et need oleksid kaitstud edasiste tehnoloogiliste ohtude eest.	IV kv 2026

21. Andmed peavad olema kasutatavad riigi efektiivsemaks toimimiseks kõigis valdkondades ning kindlustame eesti keelt ja kultuuri puudutavate andmete kättesaadavuse avaandmetena.

155.	Tagame eesti keele kasutuse vähemalt viies suures keelemudeli treeningandmestikus ja loome selleks tingimused 15 miljardi sõnalise keeleandmestikuga eesti keele ja kultuuri kestmiseks tehisaru ajastul.	IV kv 2025
156.	Tagame, et kriitilised andmekogud ja neid teenindavad süsteemid on varundatud väljapoole Eestit.	I kv 2027
157.	Kohustuslikuks muudetud andmejälgija abil suurendame inimeste kontrolli oma andmete kasutamise üle. Andmevärava reeglitega tagame andmete vaid ühekordse esitamise. Privaatsuskaitsetehnoloogiate abil suurendame andmete turvalist taas- ja riskasutamist.	III kv 2026

158.	Teeme andmetega seotud õiguslikus raamistikus asjad selgeks ja ühte moodi tõlgendatavaks ning lihtsustame andmetöötlust.	IV kv 2025
159.	Laiendame automaatset ja kiiret haldusmenetlust.	IV kv 2025
160.	Loomme riigi ressursside juhtimismudeli tehisarurakendamiseks ja andmehalduse korraldamiseks.	IV kv 2025

22. Eestist peab inimeste jaoks saama Euroopa üks edukamaid tehisarurendaja- ja kasutajariike. Toetame Eesti ettevõtete IT-ekspordi võimekust.

161.	Loomme alused Eesti arvutusvõimekuse kasvatamiseks ja riigipõhise tehisintellekti arendamiseks, sealhulgas Euroopa Liidu projektides.	IV kv 2025
162.	Töötame välja juhtimis- ja tugiraamistiku, mis toetab avalikku ja erasektorit õiguslike nõuete täitmisel andmepõhiste otsuste tegemisel ja protsesside juurutamisel.	IV kv 2025
163.	Loomme riikliku küberkaitse ja tehisaruteadus- ja arendusprogrammi.	IV kv 2026
164.	IT-ekspordi kasvatamiseks anname mitmete ekspordikõlbulike teenuste või nende komponentide loomise ning arendamise üle riigilt erasektorile.	IV kv 2026
165.	Uuendame IT-hangete põhimõtted ja viime hankimise kasutajale võimalikult lähedale.	IV kv 2026

23. Ressursside efektiivsemaks kasutamiseks ja avaliku sektori küberturvalisuse parandamiseks konsolideerime riigi IT-teenuseid ning laiendame kesksel töökohateenust ja riigipilve teenust.

166.	Konsolideerime samalaadseid andmeid sisaldavad ja sarnaseid protsesse pakuvad riigi e-teenuste platvormid.	IV kv 2026
167.	Loomme digitaalsete teenuste pilveteenuste standardi. Riigipilve standardiseeritud lahendusse viime üle konsolideeritud teenused.	I kv 2027
168.	Konsolideerime riigi IT-majade tugiteenused, töötame välja teenuste ja asutuste ühtse juhtimismudeli.	IV kv 2026
169.	Määrame kindlaks ja fikseerime üleriigilised kesksed teenused, komponendid, andmekogud ning teenuste osutamise elektroonilised kanalid. Pakume mehhanisme kesksel komponentide kasutamise soodustamiseks.	IV kv 2026
170.	Konsolideerime riigi IT-majad nii, et hankimine liigub toote kasutaja juurde ning kesksel jäävad üksnes efektiivsuse ja turvalisuse seisukohast vajalikud ülesanded.	I kv 2027
171.	Konsolideerime etapi viisi kõik valitsemisalad (v.a Kaitseministeerium, Välisministeerium, Siseministeerium) kesksel automatiseeritud töökoha teenusele.	IV kv 2026

24. Valmistame Eesti ette postkvant-krüptograafia arenguteks ja loome keskse digitaalsete koolituste platvormi, mille abil saavad inimesed lihtsalt ja paindlikult oma kvalifikatsiooni tõsta.

172.	Hoiame ka edaspidi digitaalsed teenused turvaliste ja usaldusväärsetena, pöörates tähelepanu tulevikutehnoloogiatele, sh postkvant-krüptograafia alaste kompetentside arendamisele. Loomme koostöös Teaduste Akadeemia ja ettevõtetega postkvant-krüptograafia tegevuskava.	IV kv 2026
173.	Teeme Digi(riigi)akadeemiast keskse koolitusplatvormi nii, et läbitud e-kursuseid tunnustatakse avalikus sektoris ametlikult. Sise- ja väliskoolitusi asendame või toetame e-kursustega.	IV kv 2026

25. Parandame sidevaldkonna konkurentsireegleid ning lihtsustame uute sideühenduste rajamist ja laiendame kiire interneti kättesaadavust maapiirkondades.

174.	Kehtestame täpsemad nõuded sidevõrkude projekteerimisele ja ehitamisele.	IV kv 2025
175.	Uuendame juurdepääsutingimusi sideettevõtjate kaablikanalisisatsioonile ja teeme järelevalvet lairiba sidevõrkude juurdepääsu hulgihindade üle.	I kv 2026
176.	Analüüsime elektroonilise side turu olukorda ja anname suuniseid tegevusteks konkurentsiolekukorra parandamiseks.	I kv 2026
177.	Konkurentsi tugevdamiseks sideturul ja tarbija huvide kaitseks tagame sujuva ja kiire numbri liikuvuse operaatorite vahel.	III kv 2025

Õigusriik

Tugevdame meie õigusriigi aluseid ning teeme õiguse ja õigluse saavutamise kiiremaks ja efektiivsemaks. Vähendame ettevõtete, inimeste ja avaliku sektori halduskoormust. Kergendame perede koormust laste kasvatamise raskematel hetkedel ja tõstame kõige ette lapse parimad huvid. Vähendame bürokraatiat ja lõpetame uue halduskoormuse pealekasvu. Tagame ettevõtjatele ning korteri- ja majaomanikele lihtsama ja turvalisema asjaajamise ning õiguskindluse.

Muudame seaduste ja määruste tegemist nii, et inimestele oleks protsessid lihtsamad ja koormust vähem. Arendame personaalse riigi teenuseid edasi ja uuendame selleks andmenõusolekuteenust.

Arendame välja uue põlvkonna tehisarul põhineva kohtu infosüsteemi, sh kohtupraktika prognoosimudeli vaidluse perspektiivikuse hindamiseks. Muudame politsei, prokuratuuri ja kohtu vahelise suhtlemise digitööriistade abil kiiremaks. Loomme õigusliku raamistiku digitaalse teabe tõendina kogumiseks ja esitamiseks. Loomme võimekuse digitaalseks üldmenetluseks kriminaalasjades.

Suurendame kohtute sõltumatust täitevvõimust, võrdsustades kohtute halduse ja arenduse põhiseadusliku institutsiooniga. Anname kohtute haldusülesanded koos vastutuse ja tööks vajaliku paindlikkusega üle kohtutele. Võimaldame kvaliteetsemaid kohtuotsuseid kohtunike suurema spetsialiseerumisega, vähendame kohtute vahelist killustumist ja kiirendame kohtute ja prokuratuuri tööd. Paindliku juhtimise võimaldamisega soodustame ka kohtute tõhusat tegutsemist võimalikes suurtes kriisides.

26. Halduskoormuse asemel vabadused. Personaalsemad riigiteenused ja kesksed avaliku sektori halduskoormust vähendavad teenused.

178.	Peatame uue halduskoormuse juurdekasvu nii, et vältimatut uut halduskoormust lisava eelnõu korral koormust samal ajal ka vähendataks, et väljatöötamiskavatsuste ja mõjuhindamiste reeglid oleksid selgemad ja lihtsamad ning oleks selgelt aru saada Euroopa Liidu nõuete tegelik ulatus ning seaduseelnõude põhiseaduspärasus.	IV kv 2025
179.	Arendame välja uusi personaalse riigi andmete riskasutusel tuginevaid teenuseid, alustades automatiseeritud andmepõhisest toimetulekutoetuse maksimisest.	IV kv 2026
180.	Andmete ühekordse esitamise tagamiseks loome andmeedastuse nõusolekule selge õigusliku aluse ning muudame riigi infosüsteemides paikneva juriidilise isiku teabe keskselt kasutatavaks e-äriregistrist.	IV kv 2026
181.	Arendame riigiäpisi ja Eesti teabevärvast välja töölaua, kus inimene näeb oma taotluste etappi ning millised sammud tuleb veel läbida. Eelnevalt lihtsustame protsesse endid.	IV kv 2026
182.	Muudame riigi poolt inimesele ja ettevõttele edastatava informatiivse ja kättetoimetamist vajava teabe kõigi riigi e-teenuste kaudu terviklikult kättesaadavaks (postkast 2.0).	IV k 2026

183.	Töötame välja allkirjastamise põhimõtete ja teenuse rahastamise mudeli avalikus sektoris.	II kv 2026
------	---	------------

27. Tõhusam õiguskaitses ning õigusabi. Suurendame kohtute sõltumatust ja võimaldame kiirema otsustamise toetamiseks paindlikumat juhtimist.

184.	Tugevdame inimeste kaitset vastutustundetu laenu andmise eest ning toetame õigusabi kättesaadavust ja täiendame maksekäsu kiirmenetlust selliselt, et osaliste õigused on paremini kaitstud. Loomes tehisarul põhinevad abivahendid, et automatiseerida tarbijakrediitdilepingutest tulenevate nõuete aluste ja vastutustundliku laenu andmise põhimõtete kontrollimine kohtumenetluses.	II kv 2026
185.	Pakume esmast õigusnõustamist nii juturoboti kui ka Riigi Teataja põhise õigusküsimustele automatiseeritud vastaja abil.	IV kv 2025
186.	Viime abielulahutusega seotud tegevused kohtust välja, kohtu otsustada jäävad laste ja varaga seotud küsimused. Kõik ühisvaraga seotud tehingud, mis sõlmitakse pärast lahutusavaldust, hakkavad olema tagasipööratavad.	I kv 2026
187.	Ajakohastame eestkoste seadmise protsessi, et see oleks kõikidele osalistele vähem koormav. Täiskasvanud paranematult haige inimese eestkoste pikendamise menetlusi hakkavad kohtud tegema vähemalt kord viie aasta jooksul või sagedamini vastavalt vajadusele. Muudame tsiviilkohtus täisealisele isikule eestkoste seadmise mõistlikumaks.	I kv 2026
188.	Teeme kõik kohtumenetlused ökonoomsemaks, näiteks jätame halduskohtust küsitavaks vaid need load, kus loa küsimine on päriselt vajalik.	II kv 2025
189.	Kiirendame riigihankevaidlused neljalt vaidlustusastmelt maksimaalselt kolmeni. Muudame hankevaidlustega seotud õigust nii, riigihangete vaidlustuskomisjon ei ole enam esimene kohustuslik menetlusaste neljast, vaid riigihankeid menetletakse üksnes kolmes vaidlustusastmes.	II kv 2026
190.	Loomes kriminaalmenetlusesse võimaluse teha päring elektroonilise side tehniliste andmete kohta, mida sideettevõtjad omal algatusel säilitavad.	IV kv 2025
191.	Kaitseme omanikke ja lahendame puuküürnike probleemi, seame proportsionaalsed piirid puuküürnikele.	I kv 2026
192.	Soosime notarite koduvisiite eakate või erivajadusega inimeste juurde ning analüüsime kuidas ajakohastada notaritasusid, et tagada teenuse kättesaadavus üle Eesti. Loomes volikirjade registri notariaalselt tõestatud volikirjade ehtsuse kontrollimiseks ja võltsingute avastamiseks.	II kv 2025
193.	Suurendame kohtute sõltumatust täitevvõimust ja kiirendame kohtuotsuseni jõudmist, võrdsustades kohtute halduse ja arenduse põhiseadusliku institutsiooniga. Muudame kohtute haldamise tõhusamaks, kohtunikuameti ja kohtute juhtimise paindlikumaks ning vähendame ametkondade vahelisi piire, ühendades kohtuid vastavalt analüüsidele ja võimaldame inimestel kohtusse pöörduda üle Eesti.	IV kv 2025
194.	Vähendame digitaliseerimisega inimeste kulusid ja kohtute töökoormust. Loomes tehisarule toetuda võimaldava uue kohtute infosüsteemi.	I kv 2027
195.	Säästame inimeste aega ja raha, pakkudes tehisarule tuginevat kohtuvõidu tõenäosuse prognoosi saamise võimalust enne kohtu poole pöördumist.	I kv 2027
196.	Uuendame süüteomenetlust ja kasutame senisest enam digitaalseid võimalusi ja loome digikriminalistika tegevuskava.	IV kv 2026

197.	Ajakohastame riigilõivud kohtumenetluses, et need oleksid rohkem seotud tegelike menetluskuludega ja toetaks seeläbi kohtutel kiiremini otsusteni jõudmist.	II kv 2025
<i>28. Ennetame vanglast väljuvate inimeste retsidiivsust kontrollitud ja toetatud vabanemisprotsessi abil. Tagame sisejulgeoleku valdkonda panustavatele politseiametnikele, päästjatele ning vanglaametnikele ühtse lähenemise sotsiaalseid garantiisid ja töötasu käsitlevate otsuste puhul.</i>		
198.	Kuritegude ja retsidiivsuse vähendamiseks muudame vanglast enne tähtaega vabanemise korda nii, et kasvab järkjärguline kontrollitud vanglast vabanemine lihtsalt ukse selja taga kinnitõmbamise asemel. Suurendame kriminaalhooldajate rolli.	III kv 2025
199.	Käsitleme politseiametnikke, päästjaid ja vanglaametnikke töötasu osas võrdselt.	III kv 2025

Kultuur, lõimumine ja sport

Koalitsiooni eesmärgiks on läbipaistva ja jätkusuutliku kultuuripoliitikaga Eesti, kus igaühel on võimalus kaasa rääkida, luua ja kuuluda, kus vabadus ja vastutus, pärand ja tulevik, loovus ja teadmised, sport ja tervislikud eluviisid põimuvad kestva ja hooliva ühiskonna heaks.

Me usume, et eesti keel ja kultuur on meie riigi süda ning vaba looming kannab meid ajas edasi. Kultuur on meie identiteedi kandja, ühiskonna sidusaine ning vaba vaimu väljendus – väärtus, mida tuleb hoida ja arendada igas Eesti paigas, iga inimese jaoks. Väärtustame meie pärandit ja kohalikke kogukondi.

Seisame avatuse ja loomevabaduse eest, toetame mitmekesist kultuuriruumi, edendame kultuuri kättesaadavust ning tugevdame kultuuri ja eraettevõtluse sidet. Vaba ja demokraatliku Eesti püsimiseks on oluline sõltumatu ajakirjandus, meediavabadus ning väärinfoga võitlemine.

Me näeme sporti ja kultuuri majanduse elavdamise olulise osana. Suurendame kultuuri rahvusvahelist mõõdet läbi ekspordistrateegia. Targad investeringud, koostöö ja kaasamine loob Eestile tuleviku, kus sport ja kultuur ei ole kõrvaltegevus, vaid loomulik osa meie elust.

Meie siht on välja kujundada tõhus ja mõjus rahastus mudel, mis toetab Eesti sporti kõigil tasanditel – alates laste igapäevasest liikumisvõimalusest kuni tippspordi rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmiseni. Uute rahastusmodelite kujundamine, senise rahastuse efektiivsem kasutamine ja asjaajamise lihtsustamine viib meid samm-sammult lähemale sellele, et sport ja kultuur saaksid toimida iseseisvamalt.

29. Väärtustame kultuuri- ja spordivaldkonnas tegutsevaid inimesi.

200.	Kultuuritöötajate, laulu- ja tantsupeoliikumise, kollektiivjuhtide ja treenerite palgafondid kasvavad. Asutuste juhid saavad suurema paindlikkuse palgamudeli kujundamisel, selleks suurendame palgafondi ka riigi sihtasutustes ja avalik-õiguslikes asutustes. Palgafondi kasvu võimalused lepitakse kokku eelarveläbirääkimistel.	III kv 2025
------	--	-------------

30. Hoiame Eesti kultuuri ja pärandit.

201.	Sõltumatu, tugeva ja kaasaegse avalik-õigusliku ringhäälingu hoidmiseks ja kaasajastamiseks uuendame Eesti Rahvusringhäälingu seadust.	III kv 2025
202.	Kultuuripärandi hoidmiseks ja säilitamiseks viime lõpuni muinsuskaitseobjektide inventuuri ja muinsuskaitse seaduse muudatuste järelhindamise.	IV kv 2026
203.	Raamatukogunduse parendamiseks võtame vastu uue rahvaraamatukogu seaduse, loome ühtse arenduskeskuse Rahvusraamatukogu olemasolevate ülesannete ümberkorraldamise kaudu ja loome tervikliku elektroonilise raamatukogusüsteemi tervele Eestile.	IV kv 2026
204.	Eesti autorite õiguste kaitsmiseks, autori hüvitusfondi toimetamisel uuendamiseks ja keelemudelite arendamiseks viime läbi autoriõiguse ja teiste seaduste analüüsid.	IV kv 2025
205.	Peame oluliseks kultuurivaldkondades tegutsevaid vabakutselisi professionaale ning uuendame loovisikute ja loomeliitude seadust.	IV kv 2026
206.	Ühiskonna suurema turvalisuse ja sidususe tagamiseks muudame sisserändajate riikliku kohanemisprogrammi isikustatumaks ja ligipääsetavamaks. Suurendame programmis Eesti kultuuri, ühiskonda ja väärtusruumi tutvustava osa mahtu.	III kv 2026
207.	Selleks, et toetada eri keele- ja kultuuritaustaga inimeste kohanemist kohalikus omavalitsuses, toetame koos Eesti Linnade ja Valdade Liidu ning	IV kv 2026

sihtrühma esindajatega välja vajaduspõhised lahendused kohanemisteenuste pakkumiseks.		
<i>31. Toetame Eesti kultuuri- ja spordivaldkonna majandust elavdavaid tegevusi.</i>		
208.	Eesti rahvusvahelise tuntuse tõstmiseks ja majanduse elavdamiseks suurendame rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetusmeetme eelarvet ning muudame meetmest osavõtmise tingimused paindlikumaks.	III kv 2025
209.	Eesti filmitööstus peab püsima rahvusvaheliselt atraktiivse audiovisuaaltööstuse sõlmpunktina, looma uusi töövõimalusi, arendama igakülgset valdkonda ja panustama seeläbi majanduse elavdamisse. Selleks suurendame Film Estonia programmi eelarvet.	III kv 2025
210.	Kodumaise filmitööstuse kasvuks töötame välja lahenduse rahvusvaheliste voogedastusplatvormide maksustamiseks.	III kv 2025
<i>32. Viime ellu Eestis uued spordi ja kultuuri rahastuse mudelid.</i>		
211.	Algatame parlamendis kaughasartmängumaksu seaduse muutmise spordile ja kultuurile lisaraha leidmise eesmärgil. Langetame 0,5% võrra aastas maksumäära ja jõuame aastaks 2028 4%ni. Suurendame rahapesu andmebüroo järelevalvet ja tõhustame nõudeid litsentsi omajatele, vastavalt EMTA ja RABi kooskõlastusele.	III kv 2025
212.	Riiklikult tähtsate spordiobjektide rahastamiseks loome spordiobjektide rahastamise fondi, kuhu laekub tulu kaughasartmängu maksust. Fondi kaudu rahastatakse riiklikult olulisi spordiobjekte vastavalt Eesti Olümpiakomitee prioriteetide nimekirjale.	IV kv 2025
213.	Suurürituste hoone rajamiseks alustame ettevalmistusi Eesti Olümpiakomitee juhtimisel. EOK koostab äriplaani ja asukoha analüüsi ning seejärel teeme regionaalset tasakaalustatust arvestava asukohaotsuse.	IV kv 2026
214.	Eraraha kaasamiseks kultuuri- ja spordivaldkonda loome eraraha kaasamise fondi, muutes hasartmängumaksu seadust ja suunates 20% laekuvast lisatulust sellesse loodavasse fondi. Kasutame printsiipi, kus annetuste puhul 1/3 rahalisest panusest on riigi osa ja 2/3 ettevõtte panus. Toetamise aluseks on tulumaksusoodustusega MTÜ ja SA nimekirjas olevad organisatsioonid.	III kv 2025
<i>33. Kasvatame Eesti kultuuri- ja spordi ekspordipotentsiaali ning suurendame Eesti tuntust maailmas.</i>		
215.	Eesti loojatele ja loomingule laiema auditooriumi leidmiseks ja meie kultuurikorraldajate rahvusvahelistumise toetamiseks töötame koostöös Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusega välja pikaajalise ekspordi- ja rahvusvahelistumise strateegia.	II kv 2026
216.	Kultuurivaldkonna majandusmõju hoogustamiseks kaardistame ekspordi arendavad organisatsioonid, -ettevõtted ja sündmused ning töötame välja tegevused nende ekspordimõju võimendamiseks.	II kv 2026
217.	Kultuuridiplomaatia edendamiseks ning kollektiivide ja teoste rahvusvahelise nähtavuse kasvatamiseks uuendame „Eesti kultuur maailmas“ taotlusvooru tingimusi.	I kv 2026
<i>34. Lihtsustame asjaajamist kultuuri- ja spordivaldkonnas.</i>		
218.	Kaasajastades spordivõistluste korraldamise ja spordieetika jälgimise nõudeid, viime lõpuni spordiseaduse muutmise.	III kv 2026
219.	Eesti muuseumimaastiku paremaks ja efektiivsemaks toimimiseks, mis hoiab ja teeb kättesaadavaks meie pärandit, viime lõpuni muuseumireformi.	I kv 2027

220.	Vähendame spordiorganisatsioonide kohustust esitada andmeid erinevatesse riiklikesse registritesse eesmärgiga vähendada bürokraatiat spordiorganisatsioonide jaoks, et neil oleks rohkem aega treeningtegevuse kvaliteedi tõstmiseks ja uute noorte kaasamiseks treeningutele.	III kvartal 2026
<i>35. Toetame Eesti sporti kõigil tasanditel - lastest tippsportlasteni.</i>		
221.	Tervema ja sportlikuma rahva nimel viime ellu liikumisaktiivsuse tegevuskava.	pidev
222.	Terviklikuks ja teaduspõhiseks lähenemiseks kujundame laste spordiharidust laste ja lapsevanemate teadlikkuse tõstmiseks ja visioneerime kaasaegse koolide sporditaristu.	IV kv 2025
223.	Analüüsime koostöös Eesti Olümpiakomiteega spordialaliitude ja Team Estonia toimimist, võttes erilise tähelepanu alla: • sportlastele ja võistkondadele tugiteenuste nagu füsioteraapia ja terviseuuringute kättesaadavuse parandamise • tiitlivõistlusteks kvaliteetse ettevalmistuse tagamise nii individuaalsportlastele kui võistkondadele • paraolümpia sportlaste hõlmamise Team Estonia tugiteenustega	I kv 2026

Majandus

Koalitsiooni eesmärk on suurendada Eesti ühiskonna heaolu ja jõukust majanduskasvu kaudu, mis tagab Eestile võimaluse panustada kaitsevõimesse ja julgeolekusse nii palju, et Eesti oleks kaitstud ja investeerimiskeskond kindel ja atraktiivne.

Ettevõtlusega tegelemine peab Eestis olema võimalikult lihtne, riik usaldab oma ettevõtjaid ja annab neile suurema vabaduse ja vastutuse läbi nõuete vähendamise. Hoiame stabiilset ja konkurentsivõimelist ettevõtluskeskkonda, mis soodustab kõrge lisandväärtusega eksportivate sektorite arengut.

Teadus-, arendus- ja innovatsioonipoliitika peab toetama meie ettevõtete ambitsiooni jõuda uuele arengutasemele, et majanduses tervikuna kutsuda esile struktuurne nihe lisandväärtuse kasvuks. Lähtume põhimõttest, et riik on eelistatult partner ja investor, mitte pelgalt otsetoetuste jagaja. Ressurss peab olema ettevõtjale kättesaadav. Eestis peab ettevõtlusega tegelemine olema lihtsam kui naabritel.

Stabiilne ja konkurentsivõimeline ettevõtluskeskkond

36. Riik on ennekõike stabiilse ja õiguskindla ettevõtluskeskkonna looja. See tähendab, et ka poliitikakujundamine peab olema ettevõtlust toetav ning konkurentsieeliseid loov.

224.	Ettevõtluse kasvuks vähendame halduskoormust ning lihtsustame teenuseid ja regulatsioone.	Pidev tegevus
225.	Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisel ja õigusaktide läbirääkimistel seisame Eesti konkurentsivõime eest, muuhulgas teeme Euroopa tasandil ettepanekuid bürokraatia vähendamiseks ja reeglite lihtsustamiseks.	Pidev tegevus
226.	Jätkame ettevõtjateenuste lihtsustamist ja koondamist ühte keskkonda. Keskseks teenuste portaali muudetakse riigiportaal ja riigiäpp eesti.ee. Ühtlustame teenuseid üle kõikide asutuste, et väheneks ettevõtjate halduskoormus avaliku sektori kohustuste täitmisel ja teenuste kasutamisel.	I kv 2027
227.	Toome ka kohalike omavalitsuste poolt ettevõtjatele pakutavad teenused kokku riigiportali ja riigiäppi eesti.ee koos riigi teenustega.	I kv 2027
228.	Lihtsustame ettevõtjatele lubade taotlemist ja majandustegevusteadete esitamist, et ettevõtja saaks esitada juba eeltäidetud andmehäljasid. Selleks alustame lubade kaardistuse ja ühtlustamisega asutuste üleselt.	I kv 2027
229.	Vähendame ettevõtjate aruandluskoormust, muutes aruandluse andmepõhiseks ja eeltäidetuks. Ettevõtja peab andmed vaid kinnitama. Standardiseerime 150 sagedasemat aruannet ja infokohustust ning aitame asutustel luua võimekuse nende vastuvõtmiseks. Keskendume aruannetele, mis tekitavad ettevõtjatele suurimat halduskoormust.	IV kv 2026
230.	Toetame ettevõtjaid kaasaegsete andmepõhiste lahenduste loomiseks, et aruandluseks ning ettevõtluse toimimiseks vajaliku info vahetamine riigi ja teiste ettevõtjatega toimiks automaatselt masin-masin liidest kaudu. Loo me selleks toetusmeetmed ja viime läbi koolitused ettevõtjate teadlikkuse tõstmiseks digitaalsetest lahendustest.	IV kv 2025
231.	Toetame seisukohta EL tasandil, et kestlikkusaruanne oleks ettevõtjale vabatahtlik.	IV kv 2025
232.	Parandame ettevõtjate ligipääsu kapitalile. Selleks töötame välja Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (EISI) uue rahastamismudeli ja teenuseportfelli. Uute finantstoodete eesmärk on pakkuda lahendusi olukordades, kus ettevõtetel on keeruline rahastust leida – eriti valdkondades, mis vajavad pikaajalist ja riskipõhist kapitali (nt innovatsioon	IV kv 2025

	või kaitsetööstus). Toetuste asemel keskendume rohkem finantsinstrumentidele.	
233.	Ettevõtjate finantskirjaoskuse parandamiseks käivitame koolitusprogrammi ja praktilised tööriistad, et Eesti ettevõtjad oskaks paremini ette valmistada investeerimisprojekte ja kasutada rahastamisvõimalusi.	II kv 2026
234.	Soodustame taastuvenergia tarbijate ja tootjate vaheliste otselepingute turu kasvu. Selleks langetame elektri hindu suurtarbijatele, kes sõlmivad otselepingu tootjaga.	III kv 2025
235.	Teeme Eesti tuntuks targa tööstusriigina. Populariseerime tööstust ja selle erialasid noortele, et tagada targa tööjõu pealekasv ja hoida Eestit innovatsiooniliidrina. Näiteks kutsume ellu Avatud Tehaste Päeva.	Pidev tegevus
236.	Kinnitame Team Estonia eksporditegevuste kava aastateks 2025 - 2028. Vaatame üle pakutavad ekspordi toetavad teenused, suunamaks ressursid suurima majandusliku mõjuga tegevustesse ja sektoritesse ning laiendame eksporditurge. Näiteks avame 4 ettevõtluskeskust (Riia, London, Pariis, Berliin); toome teabe rahvusvaheliste äri võimaluste, visiitide, messide jm kohta kokku ühte kohta.	III kv 2025
237.	Kinnitame turismistrateegia aastateks 2026- 2029, fookusega suurendada äriturismi osakaalu, kasvatada turismiteenuste ekspordi, turismiettevõtete lisandväärtust, ettevõtete digiteeritust ning leida lahendusi, kuidas vähem sõltuda turismi hooajalisusest..	IV kv 2025
238.	Suurendame liinifondi mahtu ja loome tingimused rahvusvahelistele nõuetele vastava multifunktsionaalse konverentsikeskuse loomiseks, et äriturismi edendamise teel suurendada ekspordi lisandväärtuse kasvu.	IV kv 2026

Teaduspõhine majandus ja innovatsioon

37. Kaasrahastame Eesti ettevõtete jaoks arendustegevusse ja innovatsiooni investeerimist, et ettevõtted arendaksid veelgi enam teadusmahukaid kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid. Eesmärk on aidata Eesti ettevõtteid odava allhankija staatusest välja, et kohapeal loodaks suuremat väärtust ning areneks välja kõrgtehnoloogiline tööstus.

239.	Toetame teadusmahukate ja uuenduslike tehnoloogiaetevõtete loomist ja arengut Eestis: • seame rakenduslikel eesmärkidel kasutatavatele riiklikele TA-vahenditele MKMi eelarvete kaudu majanduse mõju ootused • Tagame, et ülikoolides on läbipaistev intellektuaalomandi ja osaluste võtmise poliitika • kutsume ellu teadusparkide ja ülikoolide vahelise pilootprogrammi, mis kasvatab teadusmahukate iduettevõtete juurdekasvu • loome ühtsed põhimõtted, kuidas avalikest vahenditest loodud intellektuaalomandit kasutada ärilistel eesmärkidel.	III kv 2026
240.	+Eesmärgiga kasvatada Eesti kaitsetööstuse müügitulu kahe miljardi euroni avame rakendusuuringute programmi kaitsetööstuse vooru, võimaldame eksperimenteerimist ja lihtsustame regulatsioone.	III kv 2025
241.	Käivitame rakendusuuringute keskuse teenused viies valdkonnas (biorafineerimine, autonoomsed sõidukid, terviseandmed, droonitehnoloogia ja vesinikutehnoloogia), mille abil saavad Eesti ettevõtted oma tooteid, teenuseid ja tehnoloogiaid arendada ja katsetada enne tööstusliku tootmise alustamist.	II kv 2025
242.	Loome raamistiku uute tehnoloogiate testimiseks enne turule tulekut, et toetada innovatsiooni ja tõsta Eesti tehnoloogia mainet. See annab võimaluse katsetada nutikaid lahendusi ning kiirendada tootearendust.	III kv 2025
243.	Võtame kasutusele tehisintellekti lahendused, et toetada majanduskasvu ja andmepõhiseid otsuseid nii erasektoris kui ka avalikus sektoris.	I kv 2026

244.	Loome pilootprogrammi tehisaru kasutamiseks avaliku sektori asutustes efektiivsuse tõstmiseks ja aruandluse vähendamiseks. Laiendame andmekasutusel põhinevaid lahendusi riigipõhiselt treenitud tehisarumudeliks.	I kv 2027
245.	Et majanduses loodaks kõrgemat lisandväärtust, toetame ettevõtjate kõrgtasemelist toote- ja teenusearendust läbi rakendusuuringu programme.	Pidev tegevus
246.	Viime ellu teadus- ja arendustöötaja (TA-töötaja) finantsstiimuli pilootprojekti, et tõsta Eesti ettevõtetes palgal olevate teadustöötajate arvu ja julgustame ettevõtjaid investeerima rohkem arendustegevusse.	Pidev tegevus
247.	Käivitame kiibikompetentsikeskuse, et pakkuda ettevõtetele juurdepääsu nii tehnilistele teadmistele, rahastusele kui ka katse- ja arendustegevustele mikrokiipide disaini valdkonnas.	II kv 2025
248.	Loome väikeettevõtjatele meetme majandus- ja laotarkvarade kasutuselevõtuks, toetame keskmise suurusega ettevõtteid protsesside digiteerimisel ja kiirendame robotiseerimist suurettevõtetes, et viia ettevõtete digiteeritus uuele tasemele.	IV kv 2025
249.	Eesti digiriigi arendamiseks loome e-residendi taotlejale turvalise kaugidentimise ja digitaalse isikutuvastuse. Kaardivaba lahendus kiirendab e-residendi staatuse saamist, soodustab ettevõtete loomist Eestis ja suurendab e-residentsuse majanduslikku mõju.	I kv 2027

Planeeringud ja maakasutus

38. Planeeringute menetlused viiakse läbi viivitusteta, tagades Eesti majanduskeskkonna konkurentsivõime, tegevuste ettenähtavuse ja ettevõtluse arengu kõikjal Eestis. Ettevõtete areng loob kohaliku lisaväärtust ning panustab kvaliteetsesse ruumiloomesse.

250.	Suurinvesteeringute kiirendamiseks ja investorite toetamiseks kogu protsessi vältel määratakse riigipoolne keskne kliendihaldur/vastutaja. EISI välisinvesteeringute keskus kujuneb laiemaks investeeringute keskuseks.	IV kv 2025
251.	Lühendame planeeringute ja lubade menetlusaegu, et kiirendada investeeringute elluviimist. Selleks muudame planeerimisseadust ja viime ruumilise planeerimise digipöörde lõpule.	IV kv 2025
252.	Vähendame ajamahukaid planeerimisprotsesse, loobudes detailplaneeringu nõudest olukordades, kus see ei loo lisaväärtust, ning soodustame projekteerimistingimuste alusel ehitamist.	II kv 2026
253.	Eesti tasakaalustatud ruumilise arengu edendamiseks ning ettevõtluse arengu toetamiseks kehtestame üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ ning seome selle elluviimise ja seire riigi strateegiliste arengudokumentidega.	IV kv 2026
254.	Kvaliteetsete ruumiotsuste tegemiseks edendame digitaalset ruumiandmestikku ja tugevdame Maa- ja Ruumiameti rolli. Selleks tagab Riigiarhitekt töhusa koostöö Maa- ja Ruumiameti, kohalike omavalitsuste ja riigiasutuste vahel.	IV kv 2025
255.	Loome tööstusalade kaardikihi, mis toetab ettevõtjaid sobilike arendusvõimaluste leidmisel, ning loome võimalusi eelisarendatavate ja kaasaegse taristuga tööstusparkide loomiseks.	III kv 2025
256.	Kujundame majandusministeeriumi keskseks riigimaa kasutuse poliitika suunajaks ning suurendame ruumiandmete ja andmehõive valdkondade võimekust.	IV kv 2026
257.	Riigimaa paremaks kasutamiseks võimaldame riigimaale arendusi planeerida ja seeläbi maakasutust tõhustada. Anname maa parimaks otsatarbeks kasutusse läbi müügi, hoonestusõiguse või rendi.	IV kv 2026
258.	Toetame asutusi hoonestamata riigimaa kasutuse suunamisel ja toimingute tegemisel.	IV kv 2026

Töajõupoliitika

39. Oskustöajõu puuduse lahendamiseks tagame ettevõtetele kõrge kvalifikatsiooni ja vajalike oskustega töajõu kättesaadavuse, seda läbi Töötukassa teenuste, haridusmeetmete ja paindlikuma töölepinguseaduse. Lisaks arendame töötlevale tööstusele töajõu tagamiseks välja efektiivse ümber- ja juurdeõppe süsteemi. Leevendame välismaalaste värbamise reegleid suure töajõupuudusega valdkondades. Kvalifitseeritud välismaise töajõu kaasamine täiendab ka kohaliku töajõu kompetentse.

259.	Muudame välismaalaste seadust võimaldamaks ettevõtjatel kaasata vajalikku kvalifitseeritud töajõudu valdkondades, kus kodumaal oskustöajõudu napib.	II kv 2025
260.	Kaasajastame töölepinguseadust, et anda töandjatele ja tötajatele võimalused sõlmida paindliku töaja kokkuleppeid.	III kv 2025
261.	Lihtsustame töotervishoiu ja töohutuse seadust, vähendades bürokraatiat ning efektiivistades Tööinspektsiooni järelevalvet.	IV kv 2025
262.	Efektiivistame ja sihitame töötukassa töoturuteenuseid, et need vastaks parimal võimalikul viisil tötajate ja töandjate vajadustele ning toetaksid tootlikkuse kasvu.	I kv 2026
263.	Muudame alaealiste töötamise toetamise tingimusi, et rohkem noori saaks esimese töökogemuse, ja leevendame töölepingu seaduses alaealiste tölevõtmise tingimusi.	IV kv 2025
264.	Kohaliku töajõu potentsiaali paremaks kasutamiseks aktiveerime mitteaktiivseid tööalisi inimesi ning toetame töoturul ebasoodsamas olukorras sihtrühmade rakendamist ja oskuste omandamist eesmärgiga leevendada töajõupuudust, katsetades sealjuures uusi innovatiivseid lahendusi.	pidev tegevus
265.	Tõhustame töötute aktiivsuseid, et motiveerida töötuid kiiremini hõivesse liikuma.	I kv 2026

Regionaalareng, põllumajandus ja toidutootmine

Eesti eesmärk on elujõulised piirkonnad, kus on mitmekesine ettevõtlus ja kõrgetasemeline elukeskkond. Eesti maaelu ja põllumajanduse konkurentsivõime tagavad võrdsed konkurentsitingimused teiste riikidega, uuenduslikkus ja tehnoloogia areng ning lihtsam ja väiksema bürokraatiaga ettevõtluskeskkond.

Tugevate kohalike omavalitsuste toel tagame kvaliteetsed avalikud teenused ning paindliku ja efektiivse ühistranspordisüsteemi, mis vastab reisijate vajadustele.

Koalitsiooni kavandatud sammud on suunatud ühtlasema ja tulevikku vaatava arengukeskkonna loomisele nii piirkondades, omavalitsustes kui ka põllumajandussektoris.

40. Vähendame piirkondade arenguerinevusi

266.	Taristu kiiremaks arendamiseks maavarade kasutamisel ja päikeseparkide rajamiseks viime sisse kohaliku kasu instrumendi, mille läbi teenivad tulu nii kohalik omavalitsus kui läheduses elavad inimesed.	III kv 2025
267.	Suuname vähemalt 40% ettevõtlustoetustest väljaspool Tallinna, Tartut ja nende linnade lähivaldu ja esitame valitsusele regulaarsed ülevaated EL struktuuritoetuste regionaalsest jagunemisest.	Pidev tegevus
268.	Laiendame vabatahtlike arengulepete kaudu piirkondlikku koostööd, esmalt kinnitame vastavalt kohalike omavalitsuste soovile Lõuna-Eesti ja Kesk-Eesti arengulepped.	III kv 2025
269.	Analüüsime Ida- ja Kagu-Eesti regionaalseid eripärasid, kaardistame probleemid ning valime koostöös piirkondadega välja lahendused.	I kv 2026
270.	Parandame maapiirkonnas elavate inimeste ja ettevõtete juurdepääsu kapitalile, koostades laenu- ja käendusinstrumentide tingimuste analüüsi ja ettepanekud.	I kv 2026
271.	Parandame noorte spetsialistide võimalusi tööleasumiseks maapiirkondades ja piirkondlikes keskustes, laiendades selleks eluaseme kaaslaenu tingimusi maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seadusega.	III kv 2025
272.	Toetame sotsiaalsest kliimafondist jätkusuutmatute korterelamute ümberehitust.	IV kv 2026

41. Tõstame kohalike omavalitsuste võimekust

273.	Muudame kohalike omavalitsuste korraldamise seadust, et lahendada ajapikku tekkinud juriidilised ja sisulised vastuolud.	III kv 2025
274.	Muudame kohalike omavalitsuste finantsjuhtimise reeglid paindlikumaks, vähendame bürokraatiat ja laiendame laenamisvõimalusi.	III kv 2025
275.	Soodustame vabatahtlikku omavalitsuste ühinemist, leppides riigi eelarvestrateegia protsessis kokku finantsilised stiimulid.	III kv 2025

42. Arendame jõukohast ja keskkonnasõbralikku ühistransporti

276.	Teostame üle-eestilise liikuvusanalüüsi ning loome liinivõrgu planeerimise süsteemi; viime läbi maakondliku liinivõrgu analüüsi pilootprojekti 7 maakonnas.	IV kv 2025
277.	Rakendame ühistranspordis taktsõiduplaane ja integreerime erinevad transpordiliigid ühtsesse tervikusse.	IV kv 2026

278.	Korrastame ühistranspordi korralduse mudelit, tagades selge planeerimise ja rahastamise ning parandades koostööd erinevate ministeeriumite vahel.	IV kv 2025
279.	Võtame kasutusele uued elektrirongid, parandame nende abil ühistranspordi kättesaadavust ja tõstame Tallinn – Tartu raudteel sõidukiirust kuni 160 km/h. Alustame uute rongide liinil opereerimist pärast infrastruktuuri tehnilist valmimist.	II kv 2026
280.	Kasutame ühistranspordi korraldamisel asulates järjest enam nullheitega busse.	III kv 2025
281.	Tagame ühendused saartega ja kaasame kohalikud omavalitsused graafikute ja veomahtude läbirääkimistesse.	Pidev tegevus

43. Tagame toidujulgeoleku ja varustuskindluse

282.	Seisame Euroopa Liidu tasandil ühise põllumajanduspoliitika jätkusuutliku rahastamise ning võrdsete konkurentsitingimuste eest.	II kv 2026
283.	Tugevdame toidujulgeolekut ning suurendame ettevõtjate varustuskindlust investeeringute abil, rakendades ühtse põllumajanduspoliitika strateegiakava ja maaelu arengukava meetmeid.	Pidev tegevus
284.	Looma võimalused kohalike taastuvate ressursside – näiteks biogaasi – tõhusamaks kasutamiseks ja lisandväärtuse kasvatamiseks, rakendades investeeringutoetusi bioressursside väärimiseks.	II kv 2026
285.	Vaatame üle väärtusliku põllumajandusmaa kaitse ulatuse ja vajadusel seame õigusliku kaitse koostöös kohalike omavalitsustega.	II kv 2026
286.	Toetame põlvkondade koostööd põllumajandussektoris ning otsime võimalusi noorte põllumajandustootjate ligipääsu tagamiseks riigimaadele.	IV kv 2025

44. Edendame põllumajandussektori konkurentsivõimet ja eksporti

287.	Tõstame põllumajanduse, kalanduse ja töötleva tööstuse konkurentsivõimet investeeringute, riskijuhtimise ning loomataudide ennetamise meetmetega (näiteks siseriiklik turuarendustoetus). Toetame suu- ja sõrataudi ennetamise investeeringuid ÜPP strateegiakavast.	IV kv 2025
288.	Kohaliku põllumajandusliku toodangu osakaalu suurendamiseks avalikus tootlustamises tellime uuringu riigihangete keskkonnahoidlikkuse kriteeriumide analüüsiks ja täpsustamiseks.	II kv 2026
289.	Tagamaks maksimaalses võimalikus mahus kohaliku toidu pakkumise koolides ja lasteaedades jätkame haridusasutustele suunatud toetusi.	Pidev tegevus
290.	Põllumajandusettevõtete konkurentsivõime ning keskkonna- ja kliimaeesmärkide täitmiseks suurendame biometaanitootmist ja kasutamist, milleks koostame kestlikku tootmist ja kasutust silmaspidava teekaardi.	III kv 2025
291.	Jätkame erimärgistatud diislikütuse soodustuse rakendamist põllumajandussektoris, et hoida meie põllumajanduse positsiooni rahvusvahelises konkurents. Lubame selle kasutamist nii põllumajandustööl kasutatavates kohandatud veoautodes kui ka erivajaduse korral põllumajandust teenindavatel veokitel.	IV kv 2025
292.	Jätkusuutlikkuse tagamiseks Läänemere ja siseveekogudel koostame ning viime ellu rannapüügisektori elujõulisuse tõstmise reformikava. Töötame välja seadusemuudatuste paketi kutselise rannapüügisektori korrastamiseks, et tagada sissetulekud ja motiveerida noorte sisenemist kalandusse. Tagame rannakalanduse elujõu ja kalavarude hea seisuga tulevikus ja vähendame järk-järgult liigset püügikoormust.	IV kv 2026

45. Edendame innovatsiooni ja haridust põllumajanduses

293.	Suurendame digitaalsete tehnoloogiate kasutamist ja ressursitõhusust, arendades era- ja avaliku sektori andmete jagamise ning riskasutuse teenuseid, et toetada operatiivset otsustamist ja varajast hoiatamist.	IV kv 2026
294.	Suurendame põllumajandussektori lisandväärtust uute tehnoloogiate, oskuste ja toodete kaudu; käivitame AKIS innovatsiooniteenused sektori arengu toetamiseks.	IV kv 2025
295.	Tõhustame uute toidutehnoloogiate, toitude ja lisaainete arendamise võimekust, luues tugisüsteeme katsetamisplatvormide ja toodete kommertsialiseerimiseks.	IV kv 2025
296.	Tõstame põllumajandushariduse kvaliteeti, jätkates veterinaarhariduse kliinilise õppe toetust ning sõlmides lepingu EMÜ-ga.	III kv 2025

46. Tagame loomade heaolu

297.	Uuendame loomakaitsega seonduvat õigusruumi ning rakendame vajalikke meetmeid loomade heaolu tõstmiseks ja ajakohastele elukeskkondadele üleminekuks.	I kv 2026
------	---	-----------

47. Tagame lihtsa asjaajamise

298.	Viime läbi õigusaktide revisjoni ning lihtsustame ja vähendame ajale jalgu jäänud või põhitegevust takistavaid regulatsioone.	IV kv 2025
299.	Kasutame tehisintellekti toetusmeetmete kontrollimisel ja teeme ettevalmistused proaktiivsete teenuste rakendamiseks. Arendame ettevõtte elujõulisuse hindamiseks andmepõhiseid rakendusi.	IV kv 2025
300.	Ühtlustame asutuste järelevalveplaanid, ühendame järelevalveinfosüsteemid ning rakendame riskipõhist kontrollisüsteemi, vältides topeltkontrolli.	IV kv 2025
301.	Vaatame üle järelevalveülesanded ning vajadusel delegeerime need erasektorile (nt. mahekontrollid), kasutades eelkõige riskipõhist lähenemist.	III kv 2026
302.	Koondame valdkondlikud registrid PRIA-sse ning arendame välja registrite pädevuskeskuse; koostame eelanalüüsi lemmikloomaregistri ja teiste registrite riskasutuse kohta loomapidamisettevõtete tervisestaatuse teabe edastamiseks.	IV kv 2025

Riigirahandus

Seame rahanduspoliitika eesmärgiks Eesti kestlikkuse ning konkurentsivõime. Tõstame kaitsekulusid vähemalt 5%-ni sisemajanduse kogutoodangust ja hoiame eelarvepuudujäägi pikaajaliselt jätkusuutlikul tasemel.

Hoiame maksusüsteemi kõrget rahvusvahelist konkurentsivõimet, kaitseme tema läbipaistvust ja lihtsust, väldime uusi erandeid, maksumäärade tõusu ja maksubaasi ahenemist. Majanduse juhtimisel peame silma loomulikke konkurentsieeliseid, mitte kunstlikke maksuerisusi.

Kaitsekulude tõstmisel kasutame mitmekesist arsenalit, lisaks muude kulude kokkuhoiule ja julgeolekumaksule ka Euroopa Liidu rahastuse võimalusi ning ajutist eelarvereeeglite paindlikkust.

Poliitikavalikute tegemisel esitame varasemast pikaajalisemat kui nelja-aastast vaadet. Riigieelarve koostamisel lähtume nii struktuursetest kui nominaalsest eelarve- positsioonist. Suurendame eelarve läbipaistvust, arvestades nii programmpõhiseid eesmärgi kui majanduslikku sisu. Kaitsekulude osa ning ülejäänud riigieelarve teeme selgelt eristatavaks.

Kulude kokkuhoiul keskendume eelkõige struktuursetele reformidele ja protsesside tõhustamisele. Jätkame 0-eelarve arendust, et toetada andmepõhist ja tulemuslikku eelarve planeerimist.

48. Eesti maksusüsteem on ühetaoline ja konkurentsivõimeline.

303.	Taastame ühetaolise tulumaksusüsteemi, kus 700 eurot tulumaksuvaba miinimum kehtib kõigile. Me ei rakenda tulumaksu 1. eurolt ja loobume kasumimaksust ettevõtetele. Nii tulumaksu kui käibemaksu määraks saab olema 24%, et rahastada riigikaitse täiendavaid vajadusi.	II kv 2025
304.	Leevendame mootorsõidukimaksu koormust iga alaealise lapse kohta ja investeerime aastamaksu ulatuses täiendavalt teedesse. Ühtlustame autode ja väikebusside (M-kategooria ja N-kategooria busside) maksumäära, et invasõidukite ja paljulapseliste perede väikebusside maksustamine ei sõltuks sellest, kumba kategooriasse väikebuss on registreeritud.	IV kv 2025

49. Tõhustame andmevahetust, et parandada statistikat ja võitlust pettustega.

305.	Kujundame hoiu- ja laenuühistud ühistupankadeks ja viime nad Finantsinspektsiooni järelevalve alla, et vähendada pettuseid ja hoiustele laieneks tagatisfondi kaitse.	III kv 2025
306.	Loomme positiivse krediidiregistri võttes vastu krediiditeabe jagamise seaduse, mille alusel saavad laenuandjad kontrollida inimeste laenukohustusi ja vähendada ülelaenamist.	III kv 2025
307.	Koostöös pankadega töötame välja lahendused statistikaks vajalike andmete automaatsemaks edastamiseks Statistikaametile.	IV kv 2026
308.	Koostöös Eesti Panga, erasektori ja teiste asutustega töötame välja finantspettuste tõkestamise tegevuskava ja teeme selle põhjal vajalikud muudatused seadusandluses.	III kv 2025
309.	Loomme Rahapesu Andmebüroosse massandmete analüüsivõimekuse	II kv 2025

50. Lihtsustame nõudeid ja vähendame riigi rolli.

310.	Lihtsustame riigihankeid ja arvestame hinnapakkumiste kõrval senisest rohkem innovatsiooni, keskkonnamõju ja muude kvaliteedikriteeriumitega.	III kv 2025
311.	Suurendame konkurentsi eluasemelaenuturul ja vähendame laenukulusid. Vähendame eluasemelaenude tagatisvara hindamisakti küsimise kohustust.	IV kv 2025

312.	Ühtlustame ametnikele ja ametiasutuse töötajatele esitatavad nõuded, muutes avaliku teenistuse seadust (näiteks palga avalikustamise ja teenistusaja tähtajalisuse kehtestamine keskastme juhtidele). Anname kantsleritele suurema õiguse teenistujate värbamisel ja motiveerimisel. Võimaldame avalikku sektorisse värbamisel küsida topelt- või mitmikkodakondsuse andmeid.	III kv 2025
313.	Vaatame üle riigi osalused äriühingutes ja erastame strateegiliselt mittevajalikud osalused.	III kv 2025
314.	Muudame eraisikute põhimaksekonto kättesaadavamaks, uuendades võlaõigusseadust.	II kv 2025

51. Taastame kolmesambalise pensionisüsteemi algsest paindlikumana, parandamaks pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust ja tuleviku pensionäride toimetulekut.

315.	Tugevdame kolme sambaga pensionisüsteemi, et tulevikus pensionile jääjad saaksid inimväärselt pensioni ja lubame II sambast lahkunudel taasliituda viie aasta möödumisel.	IV kv 2025
316.	Laiendame pensionisüsteemi võimalusi, analüüsime koostöös erasektoriga kinnisvarapensioni loomise võimalikkust.	III kv 2026

52. Edendame finantsinnovatsiooni ja kapitaliturgude arengut.

317.	Jätkame inimeste rahatarkuse edendamist vastavalt Eesti elanike rahatarkuse strateegiale.	pidev
318.	Lihtsustame investeerimisteenu osutamise nõudeid ja börsile minekut.	III kv 2026
319.	Järgime Põhja-Balti vaadet Euroopa säästu ja investeerimisliidu (SIU) arendamisel.	Pidev tegevus
320.	Toetame digieuro loomist ja kasutusele võtmist ning teisi Euroopa finantsautonoomia edendamise algatusi, pidades silmas, et tagatud oleks ka makseteenuste toimekindlus kriisiolukordades.	Pidev tegevus

Taristu

Eesti taristu arendamise eesmärk on tugevdada julgeolekut, konkurentsivõimet ja kestlikkust, parandades ühendusi ning suurendades kriisikindlust ja keskkonnahoidu.

Arendame Eestit nii, et see oleks ühendatud, vastupidav ja tulevikukindel. Investeeringute taristusse, mis tugevdab kaitsevõimet, toetab tööstust ning võimaldab inimestel ja kaupadel liikuda kiiremini ja turvalisemalt.

Ehitusvaldkonnas lihtsustame nõudeid ja protsesse, et suureneks energiatõhusus ja areneks kaasaegne elukeskkond. Usume, et kvaliteet ja kestlikkus kasvab siis, kui riik ei sea liigseid piiranguid, vaid annab võimaluse lihtsamaks arendamiseks.

Ringmajanduses toetame ressursitõhusust ja innovatsiooni, mitte keelude ja käskude kaudu, vaid koostöös ettevõtjatega võimendades nende investeeringuid.

Merenduses tugevdame Eesti strateegilist võimekust ja rahvusvahelist konkurentsivõimet, et kasvatada Eesti mereriigi rolli maailmas. Veemajanduses anname võimalused üles Eesti võrgu kaasajastamiseks, et tagada puhas joogivesi üle Eesti.

53. Ehitame Rail Baltica Eesti osa valmis tähtaegselt

321.	2026. aasta lõpus toimub ehitustegevus kogu Eesti põhitrassi ulatuses.	IV kv 2026
322.	Seame Rail Baltica koos teiste Balti riikidega Euroopa Liidu järgmise eelarveperioodi prioriteediks.	III kv 2025

54. Jätkame Eesti konkurentsivõime tõstmiseks ja liiklusohutuse suurendamiseks 2+2 maanteedehitamisega Tallinn - Pärnu ja Tallinn - Tartu suunal

323.	Keskendume teedesse investeerides majanduse konkurentsivõime tõstmisele, parandades ligipääsu tööstusaladele ja sadamatele ning suurendades sildade kandevõimet. Suuname täiendavaid vahendeid teede korrashoidu (kruusateede viimine mustkatte alla).	III kv 2025
324.	Alustame Tallinn - Pärnu (Via Baltica) järgmiste 2+2 teelõikude ehitusega.	IV kv 2025
325.	Alustame Tallinn-Tartu maantee järgmise 2+2 teelõigu ehitusega.	IV kv 2026
326.	Et oleks vähem hukkunuid ja vigastatuid, võtame vastu uue liiklusohutusprogrammi, mille prioriteediks on targem järelevalve, turvalisemad teed ja liikluskäitumise muutused.	IV kv 2025
327.	Arvestades liiklusohutust ja teetaristu võimalusi soovime suurendada konkurentsivõimet, lubame teedele senisest pikemad autorongid.	I kv 2026

55. Arendame ja uuendame raudteetaristut, et suurendada liikumiskiirust, toetame rahvusvahelist reisirongiliiklust ja edendame energiatõhusat ühistransporti.

328.	Toome Tallinn-Tartu vahelisele raudteele uued elektrirongid ja tõstame sõidukiirust.	IV kv 2026
329.	Tagame Tartu – Valga – Riia rongiühenduse käigushoidmiseks püsiva rahastuse.	III kv 2025

56. Tugevdame Eesti lennundussektori rahvusvahelist konkurentsivõimet ja ühenduvust, arendades taristut, tagades kõrge lennuohutuse ning soodustades uute ärivõimaluste teket.

330.	Toetame Tallinna Lennujaama, et luua rohkem välisühendusi. Hoiame lennujaama tasud konkurentsivõimelisena ja liinitoetusprogrammid atraktiivseks.	Pidev tegevus
331.	Hoides rahvusvahelisi ühendusi ka väljaspool Tallinna, jätkame Tartu–Helsingi liini ja Tartu lennujaama toetamist.	Pidev tegevus

332.	Lennuohutuse tagamiseks ja Eesti lennundussektori rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamiseks töötame koostöös kohalike lennundusettevõtetega välja jätkusuutliku järelevalve rahastusmudeli.	III kv 2025
333.	Uute ärisuundade edendamiseks loome seadusandliku raamistiku mehitamata lennunduse valdkonnale.	IV kv 2026
334.	Töötame välja regionaalsete lennujaamade majandamise pikaajalise plaani ning loome töhusama, jõukohasema ja jätkusuutlikuma käitismudeli nende haldamiseks. Kaasame kohalikke huvigruppe lennujaamade tegevuse rahastamisse, haldamisse, omandisse ja juhtimisse.	II kv 2026

57. Edendame ressursitõhusat ja keskkonnasäästlikku ringmajandust, rakendades jäätmereformi, toetades jäätmete ringlussevõttu ja korduskasutust, arendades keskkonnahoidlikke hankekriteeriume taristu- ja ehitussektoris ning luues soodsad tingimused ringluspõhistele ärimudelitele.

335.	Suurendamaks jäätmete ringlusesse võtmist ja konkurentsi ning investeringuid jäämevaldkonda, viime ellu jäätmereformi.	II kv 2026
336.	Suurendamaks jäätmete ringlussevõttu, loome tekstiilijäätmete tootjavastutussüsteemi ja vähendame nõudeid biojäätmete kasutusele võtmiseks.	IV kv 2026
337.	Toetades ringmajanduse põhimõtteid, eelistame hoonete ehituses sekundaarset ja ka kohalikku toorainet.	IV kv 2026
338.	Võimaldamaks suuremat ringmajanduse turgu, edendame koostöös ettevõtjatega korduskasutatavate pakendite ja nõude kasutamist toidu ja joogi müügil ning pakkumisel avalikes kohtades.	II kv 2026

58. Korterelamute renoveerimiseks ja eluasemelaenude kättesaadavuse parandamiseks tagame stabiilse rahastamise, vähendame bürokraatiat ja lihtsustame asjaajamist

339.	Tagame korterelamute renoveerimise stabiilse rahastuse, mistarvis hoiame olemasolevat CO2 vahendite baasi.	III kv 2025
340.	Parandame kodude kättesaadavust noortele peredele, suurendades riiklikku tagatist eluaseme soetamiseks ja laiendades seda turutõrkepiirkondadesse.	II kv 2025
341.	Parandame taskukohase eluaseme üldist kättesaadavust, arendades eluasemeturgu koostöös Euroopa Investeeringupanga, kohalike omavalitsuste ja ettevõtjatega, keskendudes turutõrkepiirkondadele.	IV kv 2025
342.	Lihtsustame hoonete renoveerimist, vähendades õiguslikke takistusi ja pakkudes tüüplahendusi kortermajade efektiivseks renoveerimiseks. Eelistame ühispakkumisi, kus renoveeritakse mitu maja korraga.	II kv 2026
343.	Loomme ajakohased ja bürokraatiat vähendavad ehitusnõuded, mis keskenduvad ligipääsetavusele, energiatõhususele ja tänavaruumi uuele standardile ning lihtsustavad ehitusloa menetlusi.	I kv 2027
344.	Tõhustame elamuvaldkonna toetusi, laene ja nõustamistegevust ning ühtlustame need Keskkonnainvesteeringute Keskuse vastavate teenustega.	I kv 2026
345.	Lihtsustame ehitusprojektide sisule esitatavaid nõudeid, sealhulgas ehitus- ja kasutusloa protsessi, taganemata seejuures kvaliteetse elukeskkonna põhimõtetest.	IV kv 2025
346.	Lühendame ajamahukaid planeerimisprotsesse, loobudes detailplaneeringu nõudest olukordades, kus see ei loo lisaväärtust, et laiendada õigust ehitada projekteerimistingimuste alusel.	IV kv 2026
347.	Lihtsustame korterelamute juurdeehituste (liftide, rõdude, lisakorruste) regulatsiooni läbi kooskõlastuse nõude vähendamise.	IV kv 2026

59. Tugevdame Eesti merenduse rahvusvahelist konkurentsivõimet, investeerides taristusse ja keskkonnakaitssesse

348.	Võimaldamaks tõhusamat merekaablite parandamist ja suurendamaks sõjalist mobiilsust, soovime ehitada multifunktsionaalse jäämurdja. Projekti elluviimine eeldab positiivset otsust Euroopa Liidu CEF fondist.	III kv 2025
349.	Energiasäästlikkuse ja keskkonnasõbralikkuse tagamiseks ehitame suursaarte laevaliinide teenindamiseks uue parvlaeva.	I kv 2027
350.	Kehtestame veeteetasu maksmise soodustused keskkonnanäitajate alusel, edendamaks keskkonnasõbralike laevade kasutamist ja investeerimist rohetehnoloogiatesse.	I kv 2026
351.	Tugevdame Eesti keskkonnajulgeolekut ja vähendame sõltuvust naaberriikidest, arendades merereostustõrjevõimekust. Loomes võimekuse laevavakkide naftast tühjaks pumpamiseks.	IV kv 2026
352.	Teeme Eestist meretööstuse- ja laevade ümberehituse keskuse, käivitades laevade ümberehituse meetme.	II kv 2026
353.	Viime ellu uue konkurentsivõimelise laevanduspaketi koos laevaregistrite reformiga laevade toomiseks Eesti lipu alla.	III kv 2026
354.	Taastame reisilaevanduse toetusmeetme tagamaks Eesti konkurentsivõime võrreldes naaberriikidega ning kaitsmaks tuhandeid töökohti Eesti laevadel.	I kv 2026
355.	Jätkame Ukraina merenduse ülesehituse strateegia elluviimist.	Pidev tegevus
356.	Varilaevastikuga seotud riskide vähendamiseks, keskkonnaintsidentide ennetamiseks ja julgeolekuriskide vähendamiseks töötame välja paketi, mis tagab Läänemere piirkonnas rahvusvahelise õiguse järgimise mereliikluses.	I kv 2026

60. Tagame ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniteenuse jätkusuutlikkuse, kriisikindluse ja taskukohasuse, vähendades teenuse keskkonnamõju ja parandades reoveekäitluse kvaliteeti, eriti maapiirkondades.

357.	Vältimaks järske hinnatõuse, tagame ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniteenuse jätkusuutlikkuse ja kriisikindluse, viies ellu veereformi.	IV kv 2026
358.	Jätkame vee-ettevõtete süsinikujalajälje vähendamise ja efektiivsuse suurendamise edendamist, keskendudes reoveepuhastuse energiatõhususe parendamisele.	Pidev tegevus
359.	Joogivee kvaliteedi tagamiseks parandame maapiirkondades reovee puhastamise kvaliteeti ja tagame reoveeteenuse kergema kättesaadavuse.	I kv 2027

Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu

Tervishoid

Koalitsiooni eesmärgid tervishoius on korrastatum tervishoiuvõrk ning kvaliteetsem ja inimestele arusaadavam tervishoiuteenus. Tervishoiu rahastus peab lähtuma rohkem vajaduspõhisusest ja muutuma jätkusuutlikumaks.

Meie tervishoiusüsteem vajab reformimist, sest kasutusele on võetud Tervisekassa maksimaalsed reservid, mis võib endaga kaasa tuua tervishoiu kvaliteedi olulise languse. Kodanike ootused on aga enamasti juba praegu suuremad kui võimalused või ka tervisest lähtuvad vajadused. Inimene peab jõudma õigel ajal õige tervishoiutöötajani: tähtis on pakkuda põhjendatud ravi õigel ajahetkel.

61. Tõstame tervishoiukorralduse efektiivsust ning teeme ümberkorraldused tervishoiuteenuste kvaliteedi tõstmiseks

360.	Tervishoiusüsteemi juhtimiskvaliteedi tõstmiseks koondame kvaliteedijuhtimise ja patsiendihutuse Sotsiaalministeeriumi ühte rakendusasutusse, korrastame valdkonna rakendusasutuste tegevused ja teenused, lõpetame dubleerimise ning ülereguleerimise.	II kv 2026
361.	Töötame välja riikliku tervishoiuteenuste kvaliteedi ja patsiendihutuse strateegia ning tegevuskava koos tervishoiutöötajate pädevushindamise süsteemiga.	IV kv 2026
362.	Koostame põhimõtted haiglavõrgu haiglate juhtimise, koostöö ja teenuspakettide uuendamiseks ning ettepanekud teenuste kvaliteedi parandamiseks, säilitades igas maakonnas haigla.	I kv 2027
363.	Toetame Tallinna linnale kuuluvate haiglate ühendamist ja koostöös Tallinna linna ning Tartu Ülikooliga koostame tegevuskava Tallinna Ühendhaigla moodustamiseks 4 Tallinnas asuva haigla baasil.	IV kv 2025
364.	Kaasajastame perearstiabi rahastusmudeli ja kvaliteedinõuded ning tugevdame järelevalvet nende täitmise üle. Liigume üksikpraksiste põhiselt perearstiabilt tervisekeskuste suunas.	I kv 2026
365.	Loomes mudeli, kus tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid planeeritakse, osutatakse ja rahastatakse ühtsete põhimõtete alusel. Lähtume riskirühmadesse kuuluvate inimeste tegelikest vajadustest.	II kv 2026
366.	Loomes õiguslikud alused piirkondliku vastutusega tervisekeskuste võrgustiku moodustamiseks üle Eesti, et tagada ka väikeste perearstikeskuste toimepidevus.	II kv 2026
367.	Kinnitame ja rakendame koostöös kiirabi ekspertidega arengusuunad, et tagada erakorralise meditsiiniabi kvaliteetne juhtimine ja osutamine. Selleks viime läbi avaliku konkursi kiirabiteenuse osutajate leidmiseks, kaasajastame koostöös Häirekeskusega kiirabi väljasõiduplaani ning toetame kiirabi- ja häirekeskuse teenuste dünaamilist ja vajaduspõhist korraldust.	IV kv 2026
368.	Töötame välja töötervishoiu kaasajastatud tingimused, arvestades esmatasandi arengusuundadega.	II kv 2026
369.	Vaatame üle e-konsultatsioonide juhised ning parandame nende kättesaadavust ning suurendame oluliselt e-konsultatsioonide osakaalu. Kehtestame psühhiaatri juurde pääsemiseks saatekirja (e-konsultatsiooni), et psühhiaatri juurde pääseksid esmajärjekorras raske vaimse tervise häirega inimesed.	IV kv 2025
370.	Jätkame vähitõrje tegevuskava elluviimist koostöös Eesti Vähitõrje Võrgustikuga. Koostame koostöös lastearstide ja palliatiivravi spetsialistidega laste palliatiivse ravi korraldus- ja teenusmudeli ning viime ellu palliatiivse ravi pilootprojekti, arendades välja piirkondlikes haiglates kompetentsikeskused.	IV kv 2026
371.	Võtame vastu patsiendi elulõpu tahteavalduse seaduse ja jätkame diskussiooni õigusruumi kujundamisest elulõpu teemadel.	IV kv 2026
372.	Kiirendame uute tõendus põhiste ravimite, tervisetehnoloogiate, meetodite ning -mudelite kasutuselevõttu. Vähendame bürokraatiat ja muudame õigusruumi, et lihtsustada uute lahenduste katsetamist ning võimaldame Tervisekassal erandkorras lihtsamini rahastada ultra-harvkravimeid.	I kv 2026

62. Loomesüsteemi, mis tagab, et Eestis koolitatakse piisavalt tervishoiutöötajaid vastavalt sellele, kus ja milliseid spetsialiste tervishoiusektoris tegelikult vaja on.

373.	Loomesüsteemi tegevuskava rahvastiku vajadustele vastava tervishoiutöötajate järelkasvu tagamiseks. Sisuks värbamised, välja- ja ümberõppe tegevused ning tööheaolu kasvu tegevused.	I kv 2026
374.	Tervishoiutöötajate lahkumise põhjuste selgitamiseks loome ja piloteerime tööheaolu standardiseeritud küsimustiku.	I kv 2026
375.	Vaatame üle õiguslikud alused üldarstide laiendamiseks kaasamiseks tervishoiusüsteemis ja teeme koostööd Tartu Ülikooliga arstiõppe kohendamiseks tervishoiu praegustele vajadustele.	I kv 2026
376.	Valmistame ette ja sõlmime uue 4-aastase õdede koolituskoostruktsiooni konsensusleppes.	IV kv 2025

63. Muudame tervishoiu rahastamise loogilisemaks ja paindlikumaks, et ravikindlustus oleks paremini kättesaadav ning süsteem oleks kulutõhus ja kestlik.

377.	Viime läbi analüüsi tervishoiu rahastamise hetkeolukorrast ja jätkusuutlikkuse tagamise võimalustest, sh eraraha kaasamine ja tööga seotud tervisekahjude hüvitamine, ning koostame lahendusettepanekud.	III kv 2025
378.	Koostame ettepanekud ravikindlustuse kättesaadavuse parandamiseks ja eri tüüpi kindlustuspakettide loomiseks.	IV kv 2026

64. Arendame tervishoiu digivõimekust terviklikult, et tagada sujuv, andmepõhine, turvaline ja tõhus süsteem, mis toetab nii inimeste heaolu kui ka tervishoiutöötajate igapäevatööd.

379.	Muudame tervise infosüsteemid kasutajasõbralikumaks, võimaldame digiregistratuuri võimaluse registreeruda meditsiinilistele uuringutele ja loome reaajas uueneva raviplaani, mis annab ülevaate inimese poolt kasutatavatest ravimitest nii inimesele endale kui arstile.	II kv 2026
380.	Alustame tahteavalduse alusel esimese geneetilise riski arvestava ennetusteenusega ja kuvame riski tervise infosüsteemis.	I kv 2026
381.	Kaotame andmete topelt säilitamise kohustuse ja muudame geenivaramu andmete täiendamise automaatseks, sealt andmete väljastamise läbipaistvamaks.	I kv 2026
382.	Andmete sujuva liikumise võimaldamiseks, dubleerimise vältimiseks ja halduskoormuse vähendamiseks valmistame ette tervishoiu kasutatavate infosüsteemide konsolideerimise põhimõtted.	IV kv 2025
383.	Andmete kvaliteedi parandamiseks, dubleerimise vähendamiseks ja automatiseerimise suurendamiseks lihtsustame andmete liikumist süsteemis, võimaldame automaatset raviarvete kontrolli ja ebavajalike kulude tuvastamist. Vähendame meditsiinitöötajate koormust sama info erinevas vormis ja kanalis esitamise, lühendame säilitamistähtaegu ning toome kokku erinevad tervishoiu andmebaasid, nii et andmete kasutus oleks kiirem ja ühtlasem.	III kv 2026
384.	Töötame välja tehisaru rakendamise põhimõtted tervishoius, et tagada uuenduslike tehnoloogiate turvaline ja tõhus kasutamine patsiendi hüvanguks ning tervishoiuteenuste kvaliteedi tõstmiseks.	II kv 2026

65. Loomesüsteemi eluviise ja head vaimset ning füüsilist tervist toetava elukeskkonna.

385.	Kinnitame alkoholitarvitamise vähendamise arengusuunad ja tegevuskava koostöös ekspertidega.	IV kv 2025
386.	Loomesüsteemi sanktsioonid postimüügist tubakatoodete tellimisele ning määratleme tubakatoodetes lubatud ained.	IV kv 2025
387.	Alustame digikeskkonna loomist, kus võimaldame inimestele eneseabi ja lihtsamaid nõustamisi varajaseks abiks vaimse tervise probleemide korral.	I kv 2027

388.	Nakkushaiguste leviku tõkestamiseks koostame uue nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse, millega ajakohastame nakkuskontrolli nõudeid, täiustame vaktsineerimise korraldust ja vähendame bürokraatiat kooliõdede töös laste vaktsineerimisel. Muudatusi tehes arvestame Covid-19 pandeemia õppetundidega, et tagada edaspidiseks suurem kriisikindlus.	III kv 2026
------	--	----------------

66. Jätkame tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna toimepidevuse ning kriisijuhtimise võime arendamisega, toetades tervishoiu kolme tugisammast - haiglad, kiirabi ja peremeditsiin.

389.	Tagame tervishoiu varustuskindluse, soetades strateegiliselt olulised varud (ravimid, meditsiiniseadmed jms).	IV kv 2026
390.	Loomme Siseministeeriumi eestvedamisel elutähtsate teenuste osutajatele elanikkonnakaitse koolitused, et neil oleksid teadmised ja oskused kriiside lahendamiseks.	II kv 2026
391.	Tugevdame tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna IT-süsteemide (sh SKAIS) kriisikindlust, et teenused, pensionid ja hüvitised jõuaks inimesteni tõrgeteta nii rahuajal kui kriisiolukordades.	IV kv 2026

Perepoliitika

Eesti rahvastik väheneb ja vananeb – sündimus püsib pikalt alla taastetaseme, pered alustavad laste saamist hiljem ja väiksema laste arvuga, samal ajal kui tööeline elanikkond kahaneb ja eakate osakaal kasvab. Perepoliitika eesmärgiks on suurendada perede kindlustunnet. Perepoliitika saab koos teiste eluvaldkondadega pakkuda laste saamiseks ja kasvatamiseks vajalikku turvatunnet. Kindlustunnet on veelgi kahandanud keerukas geopoliitiline olukord ja mure keskkonna pärast.

67. Arendame peredele suunatud tugimeetmeid, mis suurendavad turvatunnet ning toetavad pere loomist ja laste kasvatamist.

392.	Loomme sündimuse mõjutegurite analüüsi ja ettepanekute alusel laste sündi ja kasvatamist toetava strateegia. Analüüsi põhjal kujundame vanemahüvitise paindlikumaks nii, et seda saab kasutada pikema perioodi vältel.	II kv 2026
393.	Töötame välja ettepanekud riikliku eluasemepoliitika kujundamiseks, mis arvestavad lastega perede vajadusi ja toetavad turutõrgete leevendamist. Loomme võimaluse noortel peredel kasutada II pensionisambasse kogutud vahendeid kinnisvaralaenu tagatisena.	I kv 2026
394.	Suurendame lastekaitsetöö kvaliteeti ja vaatame üle eri valdkondade spetsialistide rollid, et lapsed oleksid suhtlus- ja hooldusõiguse vaidlustes enam kaitstud.	II kv 2026

68. Korrastame peresid ja turvalisust puudutavat õigusruumi

395.	Sõnastame seaduses selgemalt vanemate võrdsed õigused ja kohustused lapse isikuhoolduses vanemate lahuselu korral.	IV kv 2025
396.	Teeme elatisotsuse lapse huvides ja lapse säästmiseks andmepõhiseks: elatise otsuse ettepanek tehakse ja elatise suurus arvutatakse riigi registrites olevate andmete põhjal automaatselt.	I kv 2026
397.	Soodustame elatisvõla osade kaupa maksmist, et motiveerida võlgnikke elatisvõlga vähendama.	I kv 2026
398.	Usaldame lapsevanemaid, nii et perekond saab lapsele ostetud finantsvara ise hallata ilma kohtuta. Lapsele finantsvara soetanud lapsevanem ei pea enam enda poolt lapsele soetatud väärtpaberitega tehingute tegemiseks eelnevalt kohtusse pöörduma. Lapse vara haldus muutub tõhusamaks ja kohtute töökoormus väheneb. Ei kohaldata pärandvarale.	I kv 2026
399.	Võitleme küberkiusamise vastu ja paneme suurema rõhu ohvrite (laste, õpetajate ja lähisuhtevägivalla all kannatanud) kaitsesele küberkiususe ja -vägivalla eest Loomme eelnõu küberkiususe ennetamiseks ja asjakohaseks sekkumiseks.	IV kv 2026

400.	Võtame vastu nõusolekuseaduse "jah"-versiooni.	III kv 2025
401.	Vähendame narkokuritegevust, toetades perekondi laste ja noorte abistamisel sõltuvustest vabanemisel. Julgustame peresid riigi poole pöörduma lastele abi küsimiseks karistust kartmata. Suuname narkokuritegusid toime pannud noored karistuse asemel teenustele. Narkokuritegevuse vastase võitluse tõhustamiseks ning narkosurmade vähendamiseks hoiame keelatud ainete nimekirja ajakohasena.	IV kv 2025
402.	Lapse täisealiseks saamisel avame lapsendamissaladuse, muutes seadusruumi nii, et lapsendamine oleks avatum ja edaspidi oleks lapsendatud lastel õigus teada enda lapsendamise fakte.	IV kv 2025

Sotsiaalne heaolu

69. Lõimime tervishoiu- ja sotsiaalteenused ning kaotame dubleerivad ja bürokraatlikud takistused, et pakkuda inimestele vajalikku abi kiiremini ja tõhusamalt.

403.	Hakkame pakkuma rehabilitatsiooniteenuseid ja abivahendeid peamiselt tervishoiusüsteemi kaudu.	I kv 2026
404.	Alustame tööelastele inimestele ühtse tugisüsteemi loomist, kus puude tuvastamise asemel hinnatakse töövõimet.	I kv 2026
405.	Vähendame vanemaealiste puude tuvastamisega seotud koormust ning otsime võimalusi toetada tõsiste terviseprobleemidega vanemaealisi senisest paremini sihitud toetusmeetmete kaudu.	I kv 2026
406.	Vähendame kohalike omavalitsuste halduskoormust hooldereformi rakendamisel, kaotades nõude inimese omaosaluse kompenseerimiseks keskmise pensioni ulatuses.	IV kv 2025
407.	Töötame välja teenusmodelid suure ja kompleksse psüühilise abivajadusega inimestele.	I kv 2027
408.	Käivitame heaolutehnoloogiate innovatsiooniprogrammi, mille kaudu rahastame tehnoloogiaid jm uudeid lahendusi, mis aitavad inimestel võimalikult kaua kodus elada, vähendavad lähedaste hoolduskoormust ja pakuvad leevendust spetsialistide puudusele.	IV kv 2025
409.	Loomme sotsiaalvaldkonna tööjõu kompetentsimudelid ja kvalifikatsiooni põhimõtted, mis on kooskõlas haridusvaldkonna innovatsiooni ning muutunud tööturu ja klientide vajadustega.	II kv 2026

70. Toetame inimeste majanduslikku iseseisvumist, luues suurema kindlustunde pensionipõlveks ja toimetulekuraskuste korral.

410.	Me ei muuda pensionite indekseerimist ja pensionid kasvavad vastavalt indeksile.	Pidev tegevus
411.	Loomme uue elatusmiinimumi meetodika, et kujundada toimetulekutoetuse süsteem õiglasemaks ja vajaduspõhisemaks.	II kv 2026
412.	Suurendame pensioniteadlikkust ning loome pikaajalise pensionistrateegia aastani 2070.	IV kv 2026
413.	Säilitame kolme sambaga pensionisüsteemi, et tulevikus pensionile jääjad saaksid inimväärset pensioni ja lubame II sambast lahkunudel taasliituda viie aasta möödumisel.	IV kv 2025
414.	Jõudmaks nendeni, kes abi rohkem vajavad, töötame välja põhimõtted personaliseeritud ja vajaduspõhiste toetuste maksmiseks.	I kv 2027

Välispoliitika

Venemaa rünnak Ukraina vastu on eksistentsiaalne oht Eesti ja kogu Euroopa julgeolekule. Seisame kestva ja õiglase rahu eest Euroopas, mis on võimalik üksnes Venemaa kui agressori strateegilise lüüasaamisega.

Euroopa julgeoleku kindlustamisel peame oluliseks, et Euroopa Liit ja NATO käituks otsustavalt, et seista vastu Venemaa agressioonile ning sealt lähtuvatele hübriidohtudele. Kutsume NATO liitlasi üles suurendama oma kaitsekulutusi vähemalt nelja protsendini SKP-st ning tagama, et nende sõjalised võimed oleks kooskõlas NATO ühiste kaitseplaanidega.

Seisame selle eest, et Euroopa Liit ja Ameerika Ühendriigid oleksid strateegilised partnerid. Töötame Ukraina võidu nimel, lähtudes põhimõttest, et rahvusvaheline kord peab rajanema territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse põhimõttel. Jätkame Ukrainale igakülgse abi, sealhulgas sõjalise toetuse andmist ning toetame Ukraina teed NATO ja Euroopa Liidu liikmeks.

Lähtudes muutunud rahvusvahelisest julgeolekuolukorrast, tugevdame Eesti diplomaatilist võimekust, mis dünaamilise, avatud ja motiveeritud välisteenistuse kaudu tagab parimal viisil Eesti julgeoleku, aitab edendada meie välismajanduslikke huve ning seista Eesti kodanike eest maailmas. Selleks tugevdame Eesti välisesinduste võrgustikku.

71. Ukraina igakülgne toetamine, et saavutada kestev ja õiglane rahu Euroopas

415.	Jätkame Ukraina sõjalist abistamist vähemalt 0,25% ulatuses SKP-st ning kasutame selleks võimalikult suurel määral Eesti kaitsetööstuse toodangut.	IV kv 2025
416.	Eesti panustab Ukraina ülesehitamisse ja igakülgssesse muu abi andmisel, luues seda tehes võimalusi Eesti ettevõtetele.	Pidev tegevus
417.	Toetame Ukraina liitumist Euroopa Liidu ja NATO-ga.	Pidev tegevus
418.	Tegutseme Venemaa-vastaste sanktsioonide karmistamise ning sanktsioonidest kõrvalehiilimise takistamise nimel.	Pidev tegevus
419.	Töötame selle nimel, et Venemaa külmutatud varad suunatakse võimalikult suures mahus ja võimalikult kiiresti Ukraina toetuseks.	Pidev tegevus
420.	Toetame Rahvusvahelise Kohtu ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu sõltumatut tegevust Ukrainas toime pandud sõjakuritegude uurimisel ja sõjakuritegude toimepanijate vastutusele võtmist. Selleks toetame rahvusvahelise tribunali loomist.	Pidev tegevus
421.	Teeme ÜRO reformimisel partneritega koostööd selleks, et Venemaa kui agressiooni teostav Julgeolekunõukogu liige ei saaks takistada ÜRO toimimist.	Pidev tegevus

72. Meie välispoliitika ja rahvusvaheline suhtlus lähtub põhimõttest, et rahvusvaheline kord peab rajanema territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse põhimõttel

422.	Tugevdame sidemeid demokraatlike riikide, ühiskondade ja jõududega üle maailma, et seista vastu autoritaarsete režiimide katsetele lõhkuda rahvusvahelisel õigusel ja universaalsetel inimõigustel põhinev maailmakord.	Pidev tegevus
423.	Meie eesmärk on kestev ja õiglane rahu Euroopas, mis on võimalik üksnes Venemaa kui agressori strateegilise lüüasaamisega. Oleme valmis koos liitlastega panustama Ukrainale antavatesse sõjalistesse julgeolekugarantiidesse.	Pidev tegevus
424.	Töötame Ukraina võidu nimel, lähtudes põhimõttest, et rahvusvaheline kord peab rajanema territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse põhimõttel.	Pidev tegevus
425.	Toetame NATO ja Euroopa Liidu laienemisprotsessi, mille aluseks on jagatud väärtused ja põhimõtted.	Pidev tegevus

426.	Töötame liitlaste sõjalise kohalolu suurendamiseks kõigis tegevusvaldkondades, nii alaliselt paiknevate kui ka tugevdavate üksuste nimel.	Pidev tegevus
427.	Seisame selle eest, et liitlased paigutaksid meie piirkonda kõrgtehnoloogilisi relvasüsteeme ja suurendaks eelpaigutatud varustuse ja laskemoona varusid.	Pidev tegevus
428.	Taotleme NATO-s kaitsekulude baastaseme tõstmist vähemalt kaks korda ehk 4%-ni SKP-st.	II kvartal 2025
429.	Arendame laialdast koostööd USAga ja seisame selle eest, et Euroopa Liit ja USA oleksid strateegilised partnerid.	Pidev tegevus
430.	Jätkame rahvusvahelise IT-koalitsiooni juhtimist.	Pidev tegevus
431.	Tõrjume hübriidohte ja tõhustame oma panust nende kollektiivses tõrjumises nii NATO kui ka Euroopa Liidu raamistikus. Peame oluliseks, et Euroopa Liit ja NATO käituks otsustavalt Euroopa julgeoleku kindlustamisel ja seisaks vastu Venemaa agressioonile.	Pidev tegevus
432.	Pöörame erilist tähelepanu koostööle Põhjala ja Balti riikidega ning süvendame julgeolekualast ühistegevust.	IV kv 2025 (NB8 eesistumise programm)
433.	Tugevdame Eesti diplomaatilist võimekust, mis dünaamilise, avatud ja motiveeritud välisestuse kaudu tagab parimal viisil Eesti julgeoleku, välismajanduslike huvide ja kodanike kaitse maailmas. Selleks tugevdame Eesti välisesinduste võrgustikku.	III kv 2025
434.	Edendame sihitatud äridiplomaatiat, eesmärgiga abistada Eesti ettevõtteid välisurgudel ja tuua Eestisse uusi investeeringuid.	Pidev tegevus

Kaasatud partnerid

Organisatsioon	Nimi	Valdkond (kui osaleti mitme valdkonna läbirääkimistel, siis nimetatud vaid üks)
Abidemineerijad	Timo Tõnismäe	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Abipolitseinike kogu	Margus Koppel	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Abipolitseinike kogu	Illimar Reinbusch	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Advokatuur	Imbi Jürgen	Justiits ja digi
Advokatuur	Triin Toom	Justiits ja digi
Advokatuur	Dmitri Skoljar	Justiits ja digi
Advokatuur	Martin Triipan	Justiits ja digi
Alexela	Marti Hääl	Kultuur, lõimumine ja sport
Ametiühingute Keskliit	Juhatus	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Arenguseire Keskus	Uku Varblane	Kultuur, lõimumine ja sport
Arvo Pärdi Keskus	Anu Kivilo	Kultuur, lõimumine ja sport
AS Jalajälg	Rainer Tops	Kultuur, lõimumine ja sport
Asutajate Selts	Enel Teinemaa	Majandus
Asutajate Selts	Allan Martinson	Majandus
BLRT GRUPP	Roman Vinartshuk	Taristu
Cybernetica	Dan Bogdanov	Justiits ja digi
Eesti Arhitektide Liit	Aet Ader	Taristu
Eesti Arstide Liit	Katrin Rehema	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Eesti Arstide Liit	Neeme Tõnisson	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus	Kadi Laaneots	Haridus ja teadus
Eesti Ehitusettevõtjate Liit	Rein Voog	Keskkond ja energeetika
Eesti Elektritööstuse Liit	Tõnis Vare	Majandus
Eesti Erametsaliit	Jaanus Aun	Keskkond ja energeetika
Eesti Eratervishoiuasutuste Liit		Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Eesti Filmi Instituut	Edith Sepp	Kultuur, lõimumine ja sport
Eesti Haridustöötajate Liit	Reemo Voltri	Haridus ja teadus
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Doris Pöld	Justiits ja digi
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Urmas Kõlli	Justiits ja digi
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Keilin Tammepärg	Justiits ja digi
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Ats Albre	Majandus
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Doris Pöld	Majandus
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Dan Bogdanov	Justiits ja digi
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Lauri Almann	Justiits ja digi

Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Andrus Kaarelson	Justiits ja digi
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Urmas Kõlli	Justiits ja digi
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Toomas Polli	Justiits ja digi
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Tuuli Pärenson	Justiits ja digi
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Kadri Pungas	Justiits ja digi
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Keilin Tammepärg	Justiits ja digi
Eesti Inseneride Liit	Enn Kerner	Majandus
Eesti Jahimeeste Selts	Raivo Aeg	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Eesti Kaitseväge Veteranid MTÜ	Viljar Kurg	Kaitse
Eesti Kaitseväge Veteranid MTÜ	Rando Randveer	Kaitse
Eesti Kaitseväge Veteranid MTÜ	Rasmus Lahtvee	Kaitse
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Marko Udras	Majandus
Eesti keelenõukogu	Birute Klaas	Haridus ja teadus
Eesti Keemiatööstuse Liit	Kärt Alaküla	Majandus
Eesti Keemiatööstuse Liit	Hallar Meybaum	Majandus
Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon	Harri Moora	Taristu
Eesti Keskkonnaühenduste Koda	Maia-Liisa Anton	Keskkond ja energeetika
Eesti Kiirabi Liit	Lauri Kõrgvee	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Eesti Kontsert	Kertu Orro	Kultuur, lõimumine ja sport
Eesti Koolijuhtide Ühendus	Urmo Uiboleht	Haridus ja teadus
Eesti Kooriühing	Kaie Tannel	Kultuur, lõimumine ja sport
Eesti Korteriühistute Liit	Andres Jaadla	Taristu
Eesti Laskurliit	Meelis Loit	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Eesti Linnade ja Valdade Liit	Veikko Luhala	Regionaalareng, põllumajandus ja toidutootmine
Eesti Linnade ja Valdade Liit	Jan Trei	Regionaalareng, põllumajandus ja toidutootmine
Eesti Linnade ja Valdade Liit	Veiko Luhala	Haridus ja teadus
Eesti Linnade ja Valdade Liit	Robert Lippin	Haridus ja teadus
Eesti Logistika ja Ekspedeerimise Assotsiatsioon	Herkki Kitsing	Taristu
Eesti Logistika ja Ekspedeerimise Assotsiatsioon	Herkki Kitsing	Majandus
Eesti Maaülikool	Marek Metslaid	Keskkond ja energeetika
Eesti Maaülikool	Rando Värnik	Regionaalareng, põllumajandus ja toidutootmine
Eesti Masinatööstuse Liit	Veljo Konnimois	Majandus
Eesti Masinatööstuse Liit	Andri Haran	Majandus
Eesti Merendusklaster	Ragmar Saksing	Taristu
Eesti Meretööstuse Liit	Tõnu Kirs	Majandus

Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit	Marti Piirimäe	Keskkond ja energeetika
Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liit	Henrik Välja	Majandus
Eesti Muusikakoolide Liit	Regina Suik	Haridus ja teadus
Eesti Mäetööstuse Ettevõtete Liit	Rein Voog	Majandus
Eesti Mööblitootjate Liit	Eneli Org	Majandus
Eesti Mööblitootjate Liit	Priit Tamm	Majandus
Eesti Noorsootöötajate Kogu	Kristina Masen	Haridus ja teadus
Eesti Noorteühenduste Liit	Kaarel Taimla	Haridus ja teadus
Eesti Olümpiakomitee	Kersti Kaljulaid	Kultuur, lõimumine ja sport
Eesti Olümpiakomitee	Kristo Tohver	Kultuur, lõimumine ja sport
Eesti Pangaliit	Katrin Talihärm	Majandus
Eesti Pangaliit	Indrek Nuume	Majandus
Eesti Pangaliit	Katrin Talihärm	Riigirahandus
Eesti Pank	Ülo Kaasik	Riigirahandus
Eesti Pank	Jana Kask	Riigirahandus
Eesti Pank	Veiko Tali	Riigirahandus
Eesti Perearstide Selts	Elle-Mall Sadrak	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda	Kerli Ats	Regionaalareng, põllumajandus ja toidutootmine
Eesti Rahvusraamatukogu	Martin Öövel	Kultuur, lõimumine ja sport
Eesti Rahvusringhääling	Joel Sarv	Kultuur, lõimumine ja sport
Eesti Ravimihulgimüüjate Liit	Teet Torgo	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Eesti Relvaomanike Liit	Vootele Voit	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Eesti Reservohvitseride Kogu	Mari Uuetoa	Kaitse
Eesti Reservohvitseride Kogu	Andre Lilleleht	Kaitse
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester	Kristjan Hallik	Kultuur, lõimumine ja sport
Eesti Rohetehnoloogia Liit	Kädi Ristkok	Taristu
Eesti Taastuvenergia Koda	Silver Sillak	Keskkond ja energeetika
Eesti Tantsuhuvihariduse Liit	Meeli Pärna	Haridus ja teadus
Eesti Taristuehituse Liit	Tarmo Trei	Taristu
Eesti Teadushuvihariduse Liit	Heilo Altin	Haridus ja teadus
Eesti Teaduste Akadeemia	Jaak Vilo	Justiits ja digi
Eesti Toiduainetööstuse Liit	Sirje Potisepp	Majandus
Eesti Toiduainetööstuse Liit	Peeter Vörk	Majandus
Eesti Toiduainetööstuse Liit	Sirje Potisepp	Regionaalareng, põllumajandus ja toidutootmine
Eesti Trüki- ja Pakenditööstuse Liit	Martti Lemendik	Majandus
Eesti Turbaliit	Annika Päsik	Majandus
Eesti Tööandjate Keskliit	Hando Sutter	Keskkond ja energeetika
Eesti Tööandjate Keskliit	Hando Sutter	Majandus
Eesti Tööandjate Keskliit	Raul Aron	Majandus
Eesti Tööandjate Keskliit	Juhatus	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Eesti Vabatahtlik Mere- ja Järvepääste	Jako Vernik	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon	Ille Nakurt-Murumaa	Majandus

Eesti Õdede Liit	Anneli Kannus	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Eestimaa Looduse Fond	Tarmo Tüür	Keskkond ja energeetika
Eestimaa Talupidajate Keskliit	Karl Aru	Regionaalareng, põllumajandus ja toidutootmine
Eruohvitseride kogu	Manivald Kasepõld	Kaitse
Eruohvitseride kogu	Tiit Põder	Kaitse
Eruohvitseride kogu	Aliide Purken	Kaitse
Eruohvitseride kogu	Priit Purken	Kaitse
ESC Global Security	Jaanus Rahumägi	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Esmatasandi Tervisekeskuste Liit	Kersti Esnar	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Esmatasandi Tervisekeskuste Liit	Georg Lanno	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Esmatasandi Tervisekeskuste Liit	Heidi Ait	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Finance Estonia	Anu Mürsepp	Majandus
Finance Estonia	Raino Paron	Majandus
Finance Estonia	Raino Paron	Riigirahandus
Finance Estonia	Anu Mürsepp	Riigirahandus
Jazzkaar	Eva Saar	Kultuur, lõimumine ja sport
Kaitseliit	Kindralmajor Riho Ühtegi	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Kaitseliit	Ilmar Tamm	Kaitse
Kaitsetööstuse Liit	Kalev Koidumäe	Kaitse
Kaitsetööstuse Liit	Ingvar Pärnamägi	Kaitse
Kaitsetööstuse Liit	Arno Vaik	Kaitse
Kaitsetööstuse Liit	Jüri Etverk	Kaitse
Karolin Illenzeeri Fond	Iti Aavik	Kaitse
Kliimanõukogu	Kaspar Oja	Keskkond ja energeetika
Kodukant	Tanel Talve	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Kodutütred	Ave Proos	Kaitse
Kunstiasutuste Liit	Kadi Ell Tähiste	Kultuur, lõimumine ja sport
Lennundusklast	Risto Mäeots	Taristu
LHV/Eesti Pangaliit	Kadri Kiisel	Riigirahandus
Liikumisharrastuse Kompetentsikeskus	Maiu Merihein	Kultuur, lõimumine ja sport
Logistika ja Sadamate Liit	Andres Valgerist	Taristu
Maaelu Teadmiskeskus	Ants-Hannes Viira	Regionaalareng, põllumajandus ja toidutootmine
MTÜ Õiglase Riigi Nimel	Teele Jõks	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Music Estonia	Silvia Käsk	Kultuur, lõimumine ja sport
Naabrivalve	Henrik Põder	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Naiskodukaitse	Airi Tooming	Kaitse
Naiskodukaitse	Airi Tooming	Sisejulgeolek ja -turvalisus
NetGaming OÜ	Madis Haug	Riigirahandus
Noored Kotkad	Silver Tamm	Kaitse
Pimedate Õde Filmifestival	Tiina Loka	Kultuur, lõimumine ja sport
PZU Kindlustus	Mihkel Uibopuu	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Punane Rist	Kirill Badikin	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Punane Rist	Silvia Teras	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Pärnu Haigla	Psühhiaater Raine Pilli	Sisejulgeolek ja -turvalisus

Päästeliit	Piia Kallas	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Päästeliit	Veiko Pormeister	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Rahvusoooper Estonia	Ott Maaten	Kultuur, lõimumine ja sport
Rakenduskõrgkoolide nõukogu	Ulla Preeden	Haridus ja teadus
Ravimitootjate Liit	Kärt Tali	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Rektorite Nõukogu	Tiit Land	Haridus ja teadus
Rohetiiger	Andres Veske	Keskkond ja energeetika
Rohetiiger	Tõnis Arjus	Taristu
Sorainen	Aku Sorainen	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Sotsiaalministri Tervishoiukonsiilium	Liikmed	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Synlab	Kaire Kongo	Kultuur, lõimumine ja sport
Synlab	Theresa Juhansoo	Kultuur, lõimumine ja sport
Tallink	Paavo Nõgene	Kultuur, lõimumine ja sport
Tallink AS	Paavo Nõgene	Taristu
Tallinna Lennujaam	Riivo Tuvike	Taristu
Tallinna Tehnikaülikool	Einari Kisel	Keskkond ja energeetika
Tallinna Tehnikaülikool	Jarek Kurnitski	Taristu
Tallinna Tehnikaülikool	Gert Jervan	Justiits ja digi
Tartu Teaduspark	Pirko Konsa	Regionaalareng, põllumajandus ja toidutootmine
Tartu Ülikool	Maarja Öpik	Keskkond ja energeetika
Tartu Ülikool	Kalle Kirsimäe	Keskkond ja energeetika
Tartu Ülikool	Jarek Mäestu	Kultuur, lõimumine ja sport
Tartu Ülikool	Jaak Vilo	Justiits ja digi
Tartu Ülikool	Rainer Saks	Justiits ja digi
Tervise Arengu Instituut	Annika Veimer	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Terviseamet	Birgit Lao	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Turvaettevõtete Liit	Andrei Lilleleht	Sisejulgeolek ja -turvalisus
Vabadusvõitlejate liit	Tiit Põder	Kaitse
Vaimse Tervise ja Heaolu Koalitsioon (VATEK)	Liikmed	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Vanematekogu esimees	Neeme Väli	Kaitse
Vigastatud võitlejate ühing	Enn Adoson	Kaitse
Vigastatud võitlejate ühing	Toomas Spelman	Kaitse
Viljandi Haigla	Priit Tampere	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu
Viljandi Haigla	Mart Kull	Tervishoid, perepoliitika ja sotsiaalne heaolu